

ИВАН ЕФРЕМОВ СЪРЦЕТО НА ЗМИЯТА

Превод от руски: Георги Георгиев, 1967

chitanka.info

Мъглата на забравата, която обгръщаше съзнанието, бе пронизана от музика. „Не спи! Равнодушието е победа на черната Ентропия!...“ Думите на известната ария пробудиха привичните асоциации на паметта и повлякоха след себе си безкрайната ѝ верига.

Животът се връщаше. Огромният кораб още потрепваше, но автоматичните механизми неотклонно продължаваха своята работа. Вихрите на енергия около всеки един от трите защитни купола бяха спрели невидимото въртене. Няколко секунди куполите, които приличаха на големи кошери от матовозелен метал, останаха в предишното положение, след това внезапно и едновременно отскочиха нагоре и изчезнаха във вдлъбнатините на тавана, сред сложната плетеница от тръби и проводници.

Двамата останаха неподвижни в дълбоките кресла, заобиколени от пръстени — основите на изчезналите куполи. Третият предпазливо вдигна натежалата си глава и изведнъж леко тръсна черните си коси. Той се надигна от дълбочината на меката изолация, седна и се наведе напред, за да види показанията на множеството уреди, с които бе осеяно наклоненото светло табло на големия пулт, простиращ се по цялото помещение, на половин метър от креслата.

— Излязохме от пулсацията! — раздаде се уверен глас. — Вие пак пръв ли се свързахте, Кари? Идеално здраве за звездоплавател!

Кари Рам, електронен механик и астронавигатор на звездолета „Телур“, моментално се обърна, срещайки все още замъгления поглед на командира.

Движейки се с усилие, Мут Анг облекчено въздъхна и застана пред пулта.

— Двадесет и четири парсека^[1]... Отминали сме звездата. Новите прибори са винаги неточни... По-скоро ние не ги владеем добре... Можем да изключим музиката. Той се събуди!

Кари Рам чу в настъпилата тишина само неравномерното дишане на събудилия се другар.

Централният команден пост на звездолета представляваше доста голяма кръгла зала, надеждно скрита във вътрешността на гигантския кораб. Над пултовете с уредите и херметичните врати по цялото помещение се простираше синкав екран, който образуваше затворен пръстен. В предната част, по централната ос на кораба, в екрана имаше прорез, в който се намираше прозрачният като кристал диск на

локатора с диаметър близо два човешки ръста. Огромният диск сякаш се сливаше с космическото пространство и отразявайки светлините на уредите, приличаше на черен елмаз.

Мут Анг направи едва доловимо движение и веднага и тримата, които се намираха в командния пост, с почти еднакъв жест затвориха очи. Колосално оранжево слънце засия в лявата страна на екрана. Неговата светлина, притъпена от мощните филтри, бе едва поносима.

Мут Анг поклати глава.

— За малко сме щели да минем през короната на звездата. Вече няма да определям точен курс. Много по-безопасно е да се мине отстрани.

— Тъкмо с това са опасни новите пулсационни звездолети — отговори от дълбокото кресло Тей Ерон, помощник-командир и главен астрофизик. — Ние правим изчислението, а след това корабът се носи слепешком като изстрел в мрака. И ние също сме мъртви и слепи вътре в защитните вихрови полета. Не ми харесва този начин на летене в космоса, макар да е най-бързият, който е измислил човечеството.

— Двадесет и четири парсека! — възкликна Мут Анг. — А за нас е минал сякаш един миг...

— Миг насън, подобен на смъртта — мрачно отговори Тей Ерон, — а изобщо на Земята...

— По-добре да не мислим, че на Земята са минали повече от седемдесет и осем години — каза Кари Рам, като се изправи. — Много от нашите приятели и близки са умрели, много неща са се изменили... Какво ли ще бъде, когато...

— Това е неизбежно в далечен рейс със звездолет от каквато и да е система — спокойно каза командирът. — На „Телур“ времето върви особено бързо. И макар да проникваме най-далеч от всички, които преди нас са били в космоса, ще се върнем почти същите...

Тей Ерон се приближи до изчислителната машина.

— Всичко е безупречно — каза той след няколко минути. — Това е Кор Серпентис или, както са го наричали древните арабски астрономи, Унук ал-Хай — Сърцето на змията.

— А къде е най-близкият ѝ съсед? — попита Кари Рам.

— Той е скрит от нас от главната звезда. Виждате спектър К-нула. Оттук е затъмнен — отговори Тей.

— Вдигнете щитовете на всички приемници! — нареди командирът.

Пред тях се разкри бездънният мрак на космоса. Той изглеждаше още по-дълбок, защото отляво и отзад пламтеше оранжезлатно Сърцето на змията, което беше затъмнило всички звезди и Млечния път.

Само долу, спорейки с нея, сияеше бяла звезда.

— Ипсилон на змията е съвсем близо — високо каза Кари Рам.

Младият астронавигатор искаше да спечели одобрението на командира. Но Мут Анг мълчаливо гледаше надясно, където с чиста бяла светлина гореше далечна и ярка звезда.

— Натам замина предишният ми звездолет „Слънце“ — бавно каза командирът, почувствувал зад гърба си изпълненото с очакване мълчание, — към нови планети...

— Значи, това е Алфека в Северната корона?

— Да, Рам, или ако искате европейското название — Гема... но сега на работа!

— Да събудя ли и останалите — с готовност попита Тей Ерон.

— Защо? Ще направим една-две пулсации, ако се убедим, че пред нас е чисто — отговори Мут Анг. — Включете оптичните телескопи и радиотелескопите, проверете настройката на запаметяващите машини. Тей, включете ядрените двигатели. За сега ще се движим с тях. Дайте ускорение!

— До шест седми от светлинната?

И в отговор на мълчаливото кимване на командира Тей Ерон бързо извърши необходимите манипулации. Звездолетът дори не потрепна, макар че ослепителен, ярък пламък лумна в екраните и съвсем затули слабите звезди под блестящия Млечен път, между които беше и земното Слънце.

— Разполагаме с няколко часа, докато приборите завършат наблюденията и четирикратната проверка на програмата — каза Мут Анг. — Трябва да похапнем, след това всеки от нас може да се уедини и да си почине малко. Аз ще сменя Кари.

Звездоплавателите излязоха от централния пост. Кари Рам седна на въртящото се кресло пред пулта. Астронавигаторът закри кърмовите екрани и пламъкът на ракетните двигатели изчезна.

Огненото Кор Серпентис продължаваше да трепти с дръзки отблясъци върху безстрастната полировка на уредите. Дискът на предния локатор си оставаше черен, бездънен кладенец, но това не смущаваше, а радваше астронавигатора. Изчисленията, които бяха отнели шест години труд на големи умове и изследователски машини на Земята, се оказаха безпогрешни.

Натам, към широкия коридор на пространството, свободно от звездни натрупвания и тъмни облаци, беше насочен „Телур“ — първият пулсационен звездолет на Земята. Този тип звездолети, които се движеха в нулево пространство, трябваше да проникнат много по-навътре в Галактиката, отколкото предишните ядреноракетни, анамезонни звездолети, които летяха със скорост пет шести и шест седми от скоростта на светлината. Пулсационните кораби действаха по принципа на свиването на времето и бяха хиляди пъти по-бързи. Опасното при тях беше само това, че в момента на пулсация звездолетът не можеше да се управлява. Хората също можеха да понасят пулсацията само в безсъзнателно състояние, скрити в мощно магнитно поле. „Телур“ се движеше сякаш на тласъци, като всеки път внимателно проучваше освободен ли е пътят за следващата пулсация.

Покрай Змията, в почти свободното от звезди пространство в безкрайната шир на Галактиката, „Телур“ трябваше да се насочи към съзвездието Херкулес, към една въглеродна звезда.

„Телур“ бе изпратен на много далечен рейс, за да може неговият екипаж да изследва загадъчните процеси на превръщането на материята непосредствено на една въглеродна звезда — много важни за земната енергетика. Предполагаше се, че звездата е свързана с тъмен облак под формата на въртящ се електромагнитен диск, обърнат косо към Земята. Учените очакваха, че ще видят повторение на историята на образуването на нашата планетна система сравнително недалеч от Слънцето.

„Недалеч“ — това бяха сто и десет парсека или триста и петдесет години път на светлинния лъч...

Кари Рам провери контролните уреди. Те показваха, че всички връзки на автоматите на кораба са в изправност. Младият звездоплавател се отдаде на размишления.

Далеч, много далеч, на разстояние седемдесет и осем светлинни години, бе останала Земята — прекрасна, устроена от човечеството за

светъл живот и вдъхновен творчески труд. В това общество без класи всеки човек познаваше добре цялата планета. Не само нейните заводи, мини, плантации и морски предприятия, учебни и изследователски центрове, музеи и резервати но и скъпите за сърцето кътчета за отдих, самота или уединение с любимия човек.

И от този чудесен свят човекът, предявявайки високи изисквания към себе си, навлизаше все по-навътре в ледените космически бездни, устремен към нови знания към разгадаване тайните на природата, която не се покоряваше без жестока съпротива. Все по-далеко отиваше човекът от Луната, залята от убийственото рентгеново и ултравиолетово излъчване на Слънцето, от жарката и безжизнена Венера с нейните океани от петрол, лепкава смолиста почва и вечна мъгла, от студения, засипан с пясъци Марс с едва мъждукащ подземен живот. Тепърва започваше изследването на Юпитер, след като новите кораби бяха достигнали най-близките звезди. Земни звездолети бяха посетили звездата Алфа от съзвездието Центавър, звездата на Барнард, Сириус, Ета от Еридан и дори Тау от Кит. Разбира се, не самите звезди, а техните планети или най-близки околности, ако това бяха двойни звезди като Сириус без планетни системи.

Но междузвездните кораби на Земята още не бяха посетили планети, където животът е достигнал вече своята висша форма, където живееха мислещи същества — хора.

Ултракъсите радиовълни носеха от далечните бездни на космоса вести от населените светове; понякога те достигаха Земята хиляди години след като са били изпратени. Човечеството тепърва се учеше да разчита тези предавания и започваше да си представя какъв океан от знания, техника и изкуство извършва своя кръговрат между населените светове на нашата Галактика. Светове, които все още бяха недостижими, да не говорим за другите звездни острови, за галактиките на разстояние милиони години!... Но това само засилваше стремежа да бъдат достигнати планети, населени с хора, макар и не като земните, но също изградили мъдро, правилно развиващо се общество, където всеки има своя дял щастие. Впрочем известно беше, че съществуват абсолютно подобни на нас хора и че те навярно са много. Законите за развитието на планетните системи и на живота са еднородни не само в нашата Галактика, но и в онази част от космоса, която не ни е позната.

Пулсационният звездолет — последно изобретение на гения на Земята — дава възможност на хората да се отзоват на призивите на далечните светове. Ако полетът на „Телур“ бъде сполучлив, тогава... Само че, както всичко в живота, новото изобретение има две страни.

— И ето другата страна... — замислен, Кари Рам не забеляза, че е произнесъл последните думи гласно.

Изведнъж зад него се раздаде приятният и силен глас на Мут Анг:

*И другата страна на любовта —
туй, що напомня морския простор,
внезапно става душен коридор.
Какво да правим — то ни е в кръвта!*

Кари Рам трепна.

— Не знаех, че вие също обичате старинната музика — усмихна се командирът на звездолета. — Този романс е отпреди не по-малко от пет века!

— Аз съвсем нищо не знам! — възкликна астронавигаторът. — Мислех за нашия звездолет. За това, кога ще се върнем...

Командирът стана сериозен.

— Едва преминахме първата пулсация, а вие мислите за връщане?

— О, не! Иначе щях ли да се старая да попадна между избраните за полета? Стори ми се... Та нали ще се върнем на Земята, когато там ще са изминали седемстотин години и въпреки удвоеното дълголетие на човека дори правнуците на нашите сестри и братя ще са вече умрели...

— Нима не знаехте това?

— Знаех го, разбира се — упорствуваше Рам. — Но ми хрумна нещо друго.

— Разбрах. Привидната безполезност на нашия полет.

— Да! Още преди изобретяването и построяването на „Телур“ обикновени ракетни звездолети отлетяха за Фомалхаут, Капела и Арктур. Фомалхаутската експедиция се очаква след две години — минаха вече петдесет. Но от Арктур и Капела корабите ще се върнат

след четиридесет-петдесет години: до тези звезди има дванадесет и четиринадесет парсека. А сега вече се строят пулсационни кораби, които могат да се озоват на Арктур за една пулсация. Докато ние завършим нашия полет, хората окончателно ще победят времето или пространството, ако щете. Тогава нашите земни кораби ще се окажат много по-далеко от нас, а ние ще се върнем с баласт от остарели и безполезни знания...

— Ние напуснахме Земята, както мъртвите си отиват от живота — бавно каза Мут Анг, — и ще се върнем изостанали в развитието си, с отживелици от миналото.

— Вие и имате, и нямате право. Развитието на знанията и натрупването на опит трябва да бъде един непрекъснат процес. Иначе ще се нарушат законите на развитието, което винаги е неравномерно и противоречиво. Представете си какво би станало, ако древните природоизпитатели, които ни се струват наивни, очакваха, да речем, изобретяването на съвременните квантови микроскопи. Или ако земеделците и строителите от отдавнашното минало, които изобилно са поливали нашата планета с потта си, очакваха автоматични машини и... изобщо не бяха излизали от влажните земянки, задоволявайки се с трохите, отделяни от природата!

Кари Рам звънко се разсмя. Мут Анг продължи, без да се усмихне.

— Ние също сме призвани да изпълним своя дълг, както и всеки член на обществото. За това, че първи ще влезем в досег с невиджани още гълбини на космоса, ние ще бъдем мъртви седемстотин години. Ония, които останаха на Земята, за да се радват на всички блага на земния живот, никога няма да изпитат великите чувства на човека, надникнал в тайните на развитието на вселената. И така е винаги. Но връщането... Вие напразно се опасявате от бъдещето. Във всеки етап от своята история човечеството се е връщало в нещо назад въпреки възхода по закона на спиралното развитие. Всяко столетие е имало своите неповторими особености и същевременно общи за всички векове черти... Кой знае, може би зрънцето знание, което ще донесем на нашата планета, ще послужи за нов полет на науката, за подобряване живота на човечеството. А и ние самите ще се върнем от гълбините на миналото, но ще донесем на новите хора нашите души и нашите сърца, отдадени на бъдещето. Нима ще се върнем чужди?

Нима може да бъде чужд онзи, който служи на човечеството с всичките си сили? Защото човек е не само сбор от знания, но и извънредно сложна архитектура от чувства, а в това отношение, изпитали всички трудности на дългия път в Космоса, няма да се окажем по-лоши от ония, от бъдещите... — Мут Анг замълча и със съвсем друг, насмешлив тон завърши: — Не знам как мислите вие, но за мен е толкова интересно да надникна в бъдещето, че само заради това...

— ... можете временно да умрете за Земята! — възкликна астронавигаторът.

Командирът на „Телур“ кимна с глава.

— Вървете да се миете, яжте, следващата пулсация вече приближава! Тей, защо се върнахте?

Помощник-командирът сви рамене.

— Иска ми се по-скоро да узная пътя, определен от уредите. Готов съм да ви сменя.

И без повече думи астрофизикът натисна едно копче в средата на пулта. Вдлъбнатият полиран капак безшумно се отмести и от вътрешността на уреда се подаде навита на спирала лента от сребрист метал. Тя бе пронизана от тънка черна игла, която означаваше курса на кораба. Върху спиралата горяха като скъпоценни камъни миниатюрни светлини — звезди от различни спектрални класове, покрай които минаваше пътят на „Телур“. Стрелките на безбройните циферблати започнаха хоровод от почти осмислени движения. Изчислителните машини уравниваха правата линия на следващата пулсация така, че да я прокарат колкото е възможно по-далеко от звездите, тъмните облаци и мъглявините от светец газ, които можеха да крият още неизвестни небесни тела.

Увлечен в работата, Тей Ерон не забеляза как минаха няколко часа в мълчание. Огромният звездолет продължаваше да се носи из черната пустота на пространството. Другарите на астрофизика безмълвно седяха на дълбокия полукръгъл диван, близо до масивната тройна врата, която изолираше командния пост от другите помещения на кораба.

Веселият звън на малки звънчета сигнализира завършването на изчисленията. Командирът на звездолета бавно се приближи до пултовете.

— Успешно! Втората пулсация може да бъде почти три пъти по-дълга от първата...

— Не, тук имаме тридесет процента неопределеност! — Тей посочи върха на черната игла, която едва забележимо вибрираше в такт с трептенията на свързаните с нея стрелки.

— Да, пълната определеност е петдесет и седем парсека. Да приспадне пет за евентуални скрити грешки — остават петдесет и два. Гответе пулсацията.

Отново започнаха да проверяват всички безбройни механизми и връзки на кораба. Мут Анг се свърза с каютите, където се намираха останалите пет члена от екипажа на „Телур“, потънали в дълбок сън.

Автоматите за физиологическо наблюдение отбелязаха, че организмите на спящите са в нормално състояние. Тогава командирът включи защитното поле около жилищните помещения на кораба. Върху матовите панели на лявата стена проблеснаха червени струи — това бяха потоците от газ в скритите зад тях тръби.

— Време ли е? — обърна се леко намръщеният Тей Ерон към командира.

Той кимна. Тримата дежурни мълчаливо се отпуснаха в дълбоките кресла, закрепвайки се в тях с въздушни възглавници. Когато беше закопчана и последната кука, всеки извади от едно чекмедже на лявата облегалка спринцовка.

— И така още за сто и петдесет години земен живот! — каза Кари Рам и доближи спринцовката до оголената си ръка.

Мут Анг зорко го погледна. Очите на младежа светеха с лека насмешка, присъща на здрав и напълно уравновесен човек. Командирът изчака, докато другарите му се наместят удобно в креслата и затворят очи, изпадайки в безсъзнателно състояние, след това включи лостовете на малкия механизъм до коляното си. Безшумно и неизбежно като самата съдба от тавана се спуснаха масивните куполи. Една минута преди това Мут Анг беше включил механическите работи, които управляваха пулсацията и защитното поле. Под купола, на слабата светлина от синкавата нощна лампа, командирът прочете показанията на контролните прибори и едва след това приспа и себе си...

Звездолетът беше излязъл от четвъртата пулсация. Сега загадъчното светило — целта на полета — се беше появило на екраните от дясната, „северната“ страна, до размерите на Слънцето, гледано от Меркурий.

Колосалната звезда от рядката класа на „тъмните“ въглеродни звезди бе подложена на подробно изследване. „Телур“ се движеше със субсветлинна скорост на разстояние приблизително четири парсека от гигантската мъждива звезда КНТ–8008, едва видима от Земята дори с мощни телескопи. Подобни звезди, чийто диаметър бе сто и петдесет — сто и седемдесет пъти по-голям от диаметъра на нашето Слънце, се отличаваха с изобилие на въглерод в техните атмосфери. При температура две-три хиляди градуса атомите на въглерода се съединяваха в особени молекулни вериги, всяка от по три атома. Атмосферата на звезда с такива молекули задържаше излъчването на виолетовата част на спектъра и светлината на гиганта в сравнение с неговите размери беше много слаба.

Но центровете на въглеродните гиганти, нагreti до сто милиона градуса, бяха мощни генератори на неутрони и превръщаха леките елементи в тежки, дори по-тежки от урана, включително и в калифорний и росий, както бе наречен най-тежкият елемент с атомно тегло 401, създаден преди четири века. Учените смятаха, че фабрики на тежки елементи във вселената са въглеродните звезди. Те разсейваха тези елементи в пространството след периодичните експлозии. Общият химически състав на нашата Галактика се обогатява именно в резултат на действието на тъмните въглеродни гиганти.

Пулсационният звездолет даваше най-послед възможност на човечеството да изследва една въглеродна звезда от близко разстояние, да разбере същността на извършващите се в нея процеси на превръщане на материята. Физиците от Земята не бяха намерили още всички ключове за тяхното обяснение.

Екипажът на звездолета се събуди и всеки се зае с изследванията, заради които беше умрял за седемстотин години земен живот. Движението на кораба изглеждаше сега много бавно, но по-голяма скорост не беше нужна.

„Телур“ се движеше, отклонявайки се леко на юг от въглеродната звезда, за да държи екрана на локатора въвн от нейното излъчване. И

неговото черно огледало седмици, месеци и години наред продължаваше да е безпросветно тъмно. „Телур“, или както той фигурираше в регистъра на космическия флот на Земята „ИФ-1 (Зет-685)“, първият звездолет с обърнато поле, или шестстотин осемдесет и петият от общия списък на космическите кораби, не беше голям колкото субсветлинните звездолети с далечно действие. Бяха престанали да ги строят едва неотдавна — след изобретяването на пулсиращите кораби.

Тези колосални кораби имаха екипаж до двеста души и смяната на поколенията даваше възможност да се прониква доста дълбоко в междузвездното пространство.

С всяко връщане на такъв звездолет на Земята се появяваха няколко десетки хора, родени в друго време — представители на далечното минало. И макар равнището на развитие на тези представители от миналото да беше много високо, все пак новите времена бяха чужди за тях и често пъти дълбоката меланхолия или отчужденост ставаше участ на космическите странници.

Сега с пулсационните кораби хората ще проникнат още по-дълбоко в Космоса. Няма да мине много време — според мярката на звездоплавателите — и в човешкото общество ще се появят хилядолетни матусиаловци. Ония, които ще заминат за други галактики, ще се върнат на родната планета след милиони години. Такава беше обратната страна на далечните космически рейсове, коварно препятствие, поставено от природата пред нейните неукротими синове. Новите звездолети имаха екипаж само от осем души. На тези пътешественици в безкрайните далчини на Космоса и едновременно в бъдещето беше забранено за разлика от предишните да имат деца през време на полета.

И макар „Телур“ да беше по-малък от своите предшественици, все пак той беше огромен и в него просторно се беше настанил малобройният му екипаж.

Пробуждането след продължителния сън предизвика, както винаги, подем на жизнената енергия. Екипажът на звездолета — предимно млади хора — прекарваше свободното си време в гимнастическата зала.

Те измисляха трудни упражнения, фантастични танци или сложили отблъскващите пояси и пръстени на ръцете и краката,

извършваха главоломни номера в антигравитационния ъгъл на залата. Астронавигаторите обичаха да плуват в големия басейн с йонизирана светеща вода, запазила прекрасната синева на люлката на земното човечество — Средиземно море.

Кари Рам съблече работния си костюм и се запъти към басейна, но весел глас го спря:

— Кари, помогнете ми! Тази стъпка не излиза без вас.

Високата девойка-химик Тайна Дан, в къса туника от зелена, в тон с очите ѝ, блестяща тъкан, беше най-веселата и млада участница в експедицията. Тя неведнъж бе възмущавала спокойния Кари със своята поривиста рязкост, но той обичаше танците не по-малко от нея, а тя бе родена танцьорка. Кари с усмивка се приближи до нея.

Отляво, от високия трамплин над басейна, го поздрави Афра Деви, биоложката на звездолета. Тя старателно прибираше буйните си черни коси преди упражнението на трапеца. Към Афра се приближаваше, стъпвайки предпазливо по пружиниращата пластмаса, Тей Ерон, протягайки силната си мускулиста ръка зад гърба на девойката. Залюлявайки се в такт с движението на дъската, Афра се обтегна назад върху тази надеждна опора. За секунда двамата замръзнаха, мургави, силни ѝ уверени, с гладка кожа, която човек има от здравия живот на въздух и слънце. С едва доловимо движение младата жена се изпружи още по-силно, направи пълно завъртане около ръката на помощник-командира и двамата полетяха над залата, прегърнати като в танц.

— Той всичко е забравил! — пропя Тайна Дан, закривайки очите на механика с крайчетата на горещите си пръсти.

— Нали е красиво? — отговори последният с въпрос и притегли девойката към себе си в първото движение на танца, влизайки в зоната на звуковия фон.

Кари и Тайна бяха най-добрите танцьори на кораба. Само те умееха да се предават изцяло на мелодията и ритъма, изключвайки всички други мисли и чувства. И Кари се пренесе в света на танца, не чувствувайки нищо друго освен насладата от леките съгласувани движения. Ръката на девойката, облеганата на рамото му, беше силна и нежна. Зелените ѝ очи потъмняха.

— Вие оправдавате вашето име — прошепна Кари. — Запомних, че на древния език „тайна“ значи нещо неизвестно, неразгадано.

— Вие ме ласкаете — без да се усмихва, отговори девойката, — винаги ми се е струвало, че тайните останаха само в Космоса и че те не съществуват повече на нашата земя. Няма тайни у хората — всички ние сме прости, ясни и чисти!

— И вие съжелявате за това?

— Понякога. Бих искала да срещна човек, както в далечното минало: принуден да скрива мечтите и чувствата си от заобикалящата го злоба, да ги закалява, да ги култивира непоколебими, изпълнени с невероятна сила.

— О, разбирам! Но аз не мислех за хората и съжелявах само за неразгадаемите тайни... Както в древните романи: навсякъде тайнствени развалини, незнайни глъбини, непокорени висоти, а още по-рано — омагьосани, прокълнати и притежаващи загадъчна сила гори и извори, забранени пътеки и къщи.

— Да, Кари! Добре би било и тук, в звездолета, да се намерят тайни кътчета, забранени проходи.

— И те да водят в неизвестни стаи, където се крие...

— Какво?

— Не знам — след кратко мълчание призна механикът и се спря.

Но Тайна бе влязла в играта и намръщена го дръпна за ръкава. Кари последва девойката и те излязоха от спортната зала в слабо осветения страничен проход. Показателите на вибрацията мигаха равномерно и слабо, сякаш стените на кораба се бореха с налягащ ги сън. Девойката направи няколко бързи, безшумни крачки и се спря. Сянка от скука премина по лицето ѝ толкова бързо, че Кари не беше сигурен дали действително е забелязал у нея този признак на душевна слабост. Непознато чувство болезнено го прониза. Механикът отново хвана Тайна за ръка.

— Да идем в библиотеката. Имам два часа до смяната.

Тя послушно се запъти към центъра на кораба.

Библиотеката или залата за общи занимания се намираше, както във всички звездолети, непосредствено зад централния команден пост. Кари и Тайна отвориха херметичната врата на третия напречен коридор и стигнаха до двукрилия елипсовиден люк на централния проход. Щом Кари стъпи на бронзовата пластинка и тежките крила безшумно се разтвориха, младите хора чуха силен вибриращ звук. Тайна радостно стисна пръстите на Кари.

— Мут Анг.

Двамата влязоха в библиотеката. Разсеяна светлина се виеше като мъгла под матовия таван. Двамата души бяха потънали в дълбоките кресла между колоните на филмотеките, скрити в сенките на нишите. Тайна видя лекаря Свет Сим и квадратната фигура на Яс Тин, инженера на пулсационните устройства, който мечтаеше за нещо със затворени очи. Отляво, под гладките раковини на акустичните устройства, командирът на „Телур“ беше наведен над сребристия ЕМЦР.

ЕМЦР — електромагнитният цигулко-роял — отдавна вече беше заместил твърдо звучащия темперирани роял, като беше запазил неговата многогласна сложност и му бе придал богатството на цигулковите нюанси. Звукоусилвателите на този инструмент можеха да му придават при нужда невероятна сила.

Мут Анг не забеляза влезлите. Той се бе наклонил малко напред, вдигнал лице към ромбоидните панели на тавана. Както и при стария роял пръстите на музиканта определяха всички нюанси на звученето, макар да произвеждаха звука не с помощта на чукче и струна, а с най-тънки електронни импулси с почти мозъчна тънкость.

Хармонично преплетените теми за единството на Земята и Космоса почнаха да се раздвояват, да се отдалечават. Противоречията между спокойна печал и жесток далечен гръм нарастваха, засилваха се, прекъсвани от звънтящи тонове като викове на отчаяние. И изведнъж равномерното мелодично развитие на темата замря. Ударът на сблъскването беше съкрушителен и всичко се разсипа в лавина от дисонанси, потъвайки като в тъмно езеро в нестройните жалби за невъзвратима загуба.

Неочаквано под пръстите на Мут Анг се родиха ясни и чисти звуци на светла радост, която се сля с тихата печал на акомпанимента.

В библиотеката беззвучно влезе Афра Деви в бяла престилка. Свет Сим, корабният лекар, почна да прави някакви знаци на командира. Мут Анг стана и тишината изгони властта на звуците, както бързата нощ на тропиците — вечерната заря.

Лекарят и командирът излязоха, съпроводени от разтревожените погледи на останалите. По време на дежурството с втория астронавигатор се бе случило много рядко нещастие — пристъп на гноен апандисит. Навярно той не бе изпълнил абсолютно точно

програмата за здравна подготовка за космическо пътешествие. И сега Свет Сим искаше разрешение от командира за спешна операция.

Мут Анг изказа съмнение. Съвременната медицина, овладяла методите на импулсното нервно регулиране на човешкия организъм, както в електронните устройства, можеше да отстранява много заболявания.

Но лекарят на звездолета настояваше на своето. Той доказваше, че у болния ще остане огнище, макар и загасено, което може да предизвика нов пристъп при огромните физиологически натоварвания, които понасяха звездоплавателите.

Звездоплавателят лежеше на широко легло, омотан от проводниците на импулсните датчици. Тридесет и шест прибора следяха състоянието на организма му. В затъмнената стая равномерно замига и слабо зазвъня хипнотизиращият прибор. Свет Сим хвърли поглед към апаратите и кимна на Афра Деви, помощник-лекаря. Всеки член на екипажа на „Телур“ имаше по няколко професии.

Афра премести по-близо един прозрачен куб. В синкавата течност имаше металически апарат, който приличаше на голяма стоножка. Афра извади апарата от течността, а от друг съд измъкна конусообразна втулка, свързана с тънки жици или тръбички. Леко щракване на контакта — и металическата стоножка почна да мърда, издавайки едва чуто бръмчене.

Свет Сим кимна и апаратът изчезна в отворената уста на звездоплавателя, който продължаваше да диша спокойно. Светна полупрозрачен екран, поставен полегато над корема на болния. Мут Анг се приближи. В зеленикавото сияние съвсем ясно се виждаха сивите контури на вътрешностите, по които бавно се движеше металическата стоножка. Нещо светна на екрана, когато апаратът даде импулс на препречващия мускул — сфинктера на стомаха, проникна в дванадесетопръстника и почна да пълзи по сложните извивки на тънките черва. Още малко и тъпият край на стоножката опря в основата на израстък, който приличаше на червей.

Тук, в областта на загнояването, болките бяха по-силни и от натиска на апарата произволните движения на червата се засилиха толкова, че се наложи да се дадат на болния успокоителни лекарства. Още няколко минути и аналитичната машина изясни причината за заболяването — случайно замърсяване на израстъка, установи

характера на загнояването и препоръча нужната смес от антибиотици и дезинфекционни средства. Металическата стоножка пусна дълги гъвкави пипалца, които проникнаха дълбоко в апендикса. Гнойта беше изсмукана, попадналите в апендикса песъчинки бяха отстранени. Последва енергично промиване с биологични разтвори, които бързо заздравяваха слизестата обвивка на израстъка и на сляпото черво. Болният спеше спокойно, докато забележителният апарат, управляван от автомати, продължаваше да действа вътре в него. Операцията завърши и на лекаря оставаше само да извади апарата.

Командирът на „Телур“ се успокои. Колкото и всесилна да беше медицината, все пак често непредвидени особености на организма (защото бе невъзможно да бъдат определени предварително сред милиарди индивидуалности) даваха неочаквани усложнения, които не бяха страшни в огромните лечебни институти на планетата, но бяха опасни по време на експедиция.

Нищо не се случи. Мут Анг се върна при цигулко-рояла в обезлюдялата библиотека. Вече не му се свиреше и той се отдаде на размишления.

Неведнъж вече командирът на звездолета бе мислил за щастието, за бъдещето.

Четвърто пътешествие в Космоса... Но той никога не беше мислил да извърши толкова голям скок през пространството и времето. Седемстотин години! При тая стремителност на живота и разрастването на новите постижения и открития, при тия хоризонти на знанието, които бяха вече достигнати на Земята. Трудно е да се правят сравнения, но седемстотин години са означавали малко в епохата на древните цивилизации, когато развитието на обществото, неподтиквано от знанията и необходимостта, е вървяло само към понататъшното разпространение на човека, към заселването на още празните пространства на планетата. Тогава времето е било безмерно и всички изменения на човечеството са протичали бавно, както топенето на ледниците на Арктика и Антарктика.

Столетията сякаш са се губели в пустотата на бездействието. Какво представлява един човешки живот, какво представляват сто, хиляда години?

Почти с ужас Мут Анг си помисли: какво ли биха изпитали хората от древния свят, ако са могли да предусещат колко бавно са

протичали тогавашните обществени процеси, ако са могли да разберат, че потисничеството, несправедливостта и лошият живот на планетата ще траят още толкова много години? Да се върнеш след седемстотин години в древен Египет, би значело да попаднеш в същото робовладелско общество с още по-лошо потисничество; в хилядолетен Китай — към същите войни и династии на императорите; или в Европа — от началото на религиозната нощ на средновековието да попаднеш в разгара на кладите на инквизицията и най-свирепо мракобесие.

Но сега опитът да прозреш в бъдещето през наситени с изменения, подобрения и познание седем столетия предизвиква главозамайване от неутолимия интерес към потресаващи събития.

И ако истинското щастие е движението, изменението, промените, кой може да бъде по-щастлив от него и от неговите другари? И все пак не е толкова просто. Човешката природа е двойствена като заобикалящия и създалия я свят. Наред със стремежа към вечни промени ние винаги изпитваме съжаление за миналото, по-точно за онова хубаво в него, което се филтрира от паметта и което по-рано е израствало в представата за доброто старо време.

Тогава хората неволно са търсели доброто в миналото, мечтаели са за неговото повтаряне и само силните души са могли да предвидят, да почувствуват неизбежната бъдеща красота и по-добре уредения човешки живот. Оттогава в душата на човека е залегнало дълбоко съжалението за миналото, скръбта за безвъзвратно отминалото, чувството на печал, което го обхваща пред развалините и паметниците на миналата история на човечеството. Това съжаление за миналото се засилваше особено у зрелите възрастни хора и изпълваше със скръб душите на сериозните и деликатни натури.

Мут Анг стана и изопна силното си тяло.

Да, всичко това е описано тъй ярко и интересно в историческите повести. Но какво може да плаши младежта на звездолета в един момент, когато се извършва скок в бъдещето? Самота, липса на близки? Прословутата самотност на човека, попаднал в бъдещето, е била толкова обсъждана и описвана в старите романи. Самотата винаги се е схващала като липса на близки, роднини, а тези близки са представлявали нищожна шепа хора, свързани често само с формални родствени връзки. Но сега, когато ти е близък всеки човек, когато няма

никакви граници или условности, които да пречат на общуването на хората във всички краища на планетата?!

„Ние, хората от «Телур», загубихме всичките си близки на Земята. Но там, в бъдещия ден, ни чакат не по-малко близки, родни хора, които ще знаят още повече и ще чувствуват още по-силно от нашите съвременници, които завинаги сме напуснали“ — ето какво и с какви думи трябва да говори командирът с младите хора от своя екипаж.

В централния команден пост Тей Ерон бе създал любимата си вечерна обстановка. Слабо светеха само най-необходимите лампи и голямото кръгло помещение изглеждаше по-уютно в здрача. Помощник-командирът си тананикаше някаква песничка, непрекъснато проверявайки изчисленията. Пътят на звездолета беше към своя край — днес корабът трябваше да се насочи към съзвездието Змиеносеца, за да мине встрани от изследваната въглеродна звезда. Приближаването към нея беше станало опасно. Лъчевото налягане почваше да нараства до такава степен, че при субсветлинната скорост на кораба можеше да се нанесе страшен, непоправим удар.

Почувствувал нечие присъствие зад гърба си, Тей Ерон се обърна.

Мут Анг се беше навел над рамото на помощника си и четеше обобщените показания на уреда в квадратчетата в долния край на скалата. Тей Ерон въпросително погледна командира и последният кимна с глава. Подчинявайки се на едва забележимото движение на пръстите на помощника, в целия кораб зазвучаха сигнали за внимание и стандартните металически думи:

— Слушайте всички!

Мут Анг приближи микрофона до себе си, знаейки, че във всички отделения на звездолета хората са замръзнали по местата си, обърнали неволно поглед към замаскираните високоговорители: човек още не беше отвикнал да гледа в посока на звука, когато искаше да слуша особено внимателно.

— Слушайте всички! — повтори Мут Анг — След петнадесет минути корабът започва да намалява скоростта. Всички освен дежурните трябва да легнат в своите каюти. Първата фаза ще завърши в осемнадесет часа, втората фаза — шест „Ж“, ще продължи шест

деноноция. Корабът ще направи завой след сигналите УО — ударна опасност. Край!

В осемнадесет часа командирът стана от креслото си и преодолявайки обикновената болка в кръста и тила от намаляването на скоростта, заяви, че може би ще отиде да спи през шестте деноноция, докато трае втората фаза. Целият екипаж на „Телур“ сега не можеше да се отдели от уредите — всички очакваха последните наблюдения на въглеродната звезда.

Тей Ерон мрачно погледна отдалечаващия се командир. С всяко усъвършенствуване надеждността и силата на космическите звездолети нарастваше. Трудно бе дори да се сравни мощта на „Телур“ с ония черупчици, които плаваха по моретата на Земята, получили отдавна името кораби. И все пак неговият звездолет също не беше нещо повече от черупка в бездънните глъбини на пространството... Някак си по-спокойно се чувства човек, когато командирът не спи по време на маневра.

Кари Рам едва не подскочи от изненада, като чу веселия смях на Мут Анг. Преди няколко дни целият екипаж беше разтревожен от известието за внезапното заболяване на командира. В каютата му пускаха само лекаря и всички неволно понижаваха глас, когато минаваха покрай гладката врата, плътно затворена като при авария. Тей Ерон бе принуден да проведе цялата набелязана програма — завоя и новото набиране на скорост, за да се отдалечат от областта на лъчевото налягане на въглеродната звезда и да започнат пулсация назад, към Слънцето. Помощникът вървеше до своя командир и сдържано се усмихваше. Оказа се, че командирът се бе споразумял с лекаря и нарочно се беше оттеглил от командването, за да даде възможност на Тей Ерон да проведе цялата операция сам, без да разчита на когото и да било. Помощникът за нищо на света не би си признал жестоките съмнения преди изменението на курса, но упрекваше командира за тревогата, която бе причинил на целия екипаж.

Мут Анг шеговито се оправдаваше и убеждаваше Тей Ерон в пълната безопасност на звездолета сред пустотата на космическото пространство. Уредите не можеха да грешат, четирикратната проверка

на всяко изчисление изключваше възможността за неточност. Около звездите не можеше да има пояс от астероиди и метеорити в зоната на силното слънчево налягане.

— Нима не очаквате нищо друго? — предпазливо се осведоми Кари Рам.

— Непредвидена случайност, разбира се, е възможна. Но великият закон на Космоса, наречен закон за усреднението^[2], ни помага. Можете да бъдете сигурни, че тук, в този пуст кът на Космоса, няма да срещнем нищо ново. Ние ще се върнем малко назад и ще влезем в пулсация по изпитаното от нас направление, право към Слънцето, покрай Сърцето на змията... Вече няколко дни как се движим към Змиеносеца. А сега побързайте!

— Колко странно: не изпитвам нито радост, нито удоволствие, че върша добро дело, нищо, което да оправдава нашата смърт за седемстотин години — замислено каза Кари. — Да, зная — десетки хиляди наблюдения, милиони изчисления, снимки, бележки. Новите тайни на материята ще се разкрият там, на Земята... Но колко невидимо и безтегловно е всичко това! Зародиш на бъдеще и нищо повече!

— Но колко борба и труд, колко жертви е понесло човечеството, а преди него трилионите поколения животни по слепия път на историческото развитие заради тези именно зародиши на бъдещето! — разгорещено възрази Тей Ерон.

— Всичко това е така, що се отнася до разума. Но що се касае за чувствата, аз признавам само значението на човека — единствената разумна сила в космоса, която може да използва стихийното развитие на материята и да го овладее. Но ние, хората, сме толкова самотни, безкрайно самотни! Ние имаме безспорни доказателства за съществуването на множество населени светове, но никое друго мислещо същество не е кръстосало още поглед с очите на земните хора! Колко мечти, легенди, книги, песни и картини са създадени в предчувствието за това велико събитие, а то още не се е сбъднало! Не се е сбъднала великата, смела и светла мечта на човечеството, родена много, много отдавна, веднага щом е изчезнала религиозната слепота!

— Слепота! — намеси се Мут Анг. — А знаете ли как нашите неотдавнашни прадеди още от епохата на първия полет в космоса са си представяли осъществяването на тази велика мечта? Военен конфликт,

зверско разрушение на корабите, взаимно унищожение още при първата среща.

— Невъзможно! — гръмко възкликнаха Кари Рам и Тей Ерон.

— Нашите съвременни писатели не обичат да пишат за мрачния период от края на капитализма — отговори Мут Анг. — Вие знаете още от училище, че на времето нашето човечество е преживяло твърде критичен момент в своето развитие.

— Но да! — поде Кари. — Когато пред хората вече се е разкрило могъществото на овладяването на материята и космоса, а формите на обществените отношения оставали още предишните и развитието на общественото съзнание също изоставало от успехите на науката.

— Почти точна формулировка. Имате добра памет, Кари! Но да се изразим другояче: космическото познание и космическото могъщество влезли в противоречие с примитивната идеология на собственика-индивидуалист. Здравето и бъдещето на човечеството няколко години се колебаели на везните на съдбата, докато победило новото и човечеството се обединило в безкласово общество, в едно семейство... Там, в капиталистическата половина на света, не виждали нови пътища и гледали на своето общество като на непоклатимо и неизменно, смятайки, че и в бъдеще войните и самоизстреблението ще бъдат неизбежни.

— Как са могли да наричат това мечта? — злобно се усмихна Кари.

— Наричали са го.

— Може би всяка цивилизация преживява критични моменти навсякъде, където човечеството се формира на планетите от другите системи — бавно каза Тей Ерон, хвърляйки бегъл поглед към горните циферблати на спидометрите. — Ние познаваме вече две необитаеми планети с вода, атмосфера, с остатъци от кислород, където ветровете вдигат само мъртви пясъци и вълни в също такива мъртви морета. Нашите кораби фотографираха...

— Не — поклати глава Кари Рам, — не мога да повярвам, че хора, познали вече безграничността на Космоса и могъществото, което им дава науката, са могли...

— ... да разсъждават като зверове, които само са овладели логиката? Но нали старото общество се е формирало стихийно без предварително предпоставена целесъобразност, която отличава

висшите форми на обществата, изградени от хората. И разумът на човека, характерът на неговото мислене също са се намирали в първичния стадий на формалната или математическата логика, която е отразявала логиката на законите за развитието на материята, на природата по непосредствени наблюдения. Щом човечеството е натрупало исторически опит и е открило историческото развитие на заобикалящия го свят, възниква диалектичката логика като висш стадий в развитието на мисленето. Човекът тогава е разбрал двойствеността на природните явления и на собственото си съществуване. Той е осъзнал, че, от една страна, като индивидуалност е много малък и мимолетен в живота като капка в океан или искрица, която гасне от вятъра. А от друга, че е необятно велик като вселената, обхващана от неговия разум и чувства в цялата безкрайност на времето и пространството.

Командирът на звездолета млъкна и замислено почна да се разхожда пред своите помощници. Върху младите им лица падна сянка на сурова съсредоточеност.

Мут Анг пръв наруши настъпилата тишина.

— В моята колекция от исторически книги-филми има една, която е много характерна за онази епоха. Този превод на съвременен език е направен не от машина, а от Сания Чен, историк, умрял в миналия век. Да я прочетем! — Той се усмихна, като видя големия интерес, изписан на лицата на младите хора, и излезе в коридора на носовата част на кораба.

— Никога няма да бъда истински командир! — въздъхна виновно Тей Ерон. — Не мога да зная всичко, което знае нашият Анг.

— А пред мене говореше, че е лош командир поради широкия диапазон на своите интереси — каза Кари, сядайки в креслото на дежурния навигатор.

Тей Ерон учудено погледна своя другар. Те мълчаха и тихото бръмчене на уредите им се струваше нормално. Огромният кораб, набрал пределна скорост, уверено се насочваше встрани от въглеродната звезда, към избрания квадрат, където в непрогледния мрак на пространството се губеха, слабо трептейки, далечни галактики — четири звездни острова. Те бяха на такова разстояние, че светлината, която идваше от тях, безсилно умираше в окото на човека — чудесен прибор, за който бяха достатъчни само няколко кванта.

Изведнъж нещо етана. На екрана на големия локатор пламна и затрептя светеща точка. Раздаде се пронизителен звън, който накара звездоплавателите да затаят дъх.

Без да мисли много, Тей Ерон даде сигнал за обща тревога — призова на командира, който заповядваше на всички останали членове на екипажа да заемат местата си в случай на авария.

Мут Анг се втурна към командния пост и с два скока се озова пред пулта. Черното огледало на локатора бе оживяло. В него като в бездънно езеро плаваше малка топчица светлина — кръгла, с очертани краища. Тя се люшкаше нагоре и надолу, пълзейки бавно надясно. Звездоплавателите се учудиха, че роботите, които предупреждаваха за сблъскване на кораба с метеорити, бездействаха. Значеше ли това, че на екрана се вижда не техният отразен дирещ лъч, а чужд?

Звездолетът продължаваше да се движи по същия курс и светлата точка трептеше сега в долния десен квадрат. Догадката накара Мут Анг да потрепера, Тей Ерон — да прехапе устни, а Кари Рам — да стисне до болка края на пулта. Нещо нечувано и невиджано летеше срещу тях, изпускайки силен лъч от локатора си, също такъв, какъвто хвърляше далеко пред себе си „Телур“.

Толкова отчаяно беше желанието догадката да се окаже истина и след безумния изблик на надежда да не рухнат в бездната на разочарованието, което се беше случвало вече стотици пъти със звездоплавателите на Земята, че командирът замръзна на мястото си, страхувайки се да не каже макар и една дума. И сякаш тревогата му се предаде на ония, които бяха пред тях.

Светещата точка на екрана угасна, пламна отново и замига на все по-чести промеждутъци, по четири и два. Тази ритмичност на редуването можеше да бъде породена само от една-единствена сила в цялата вселена — от човешка мисъл.

Нямаше вече никакво съмнение: срещу тях се движеше звездолет.

Тук, в безкрайната шир на пространството, достигната за пръв път от земен кораб, това можеше да бъде само звездолет от друг свят, от планета на друга, далечна система.

Лъчът на главния локатор на „Телур“ също почна да свети на интервали. Кари Рам предаде няколко сигнала с условен светлинен код. Изглеждаше съвсем невероятно тези прости натискания на копчето да

предизвикват там, пред тях, на екрана на неизвестния кораб, ритмично редуващи се припламвания.

Гласът на Мут Анг по високоговорителите на кораба издаваше вълнението му:

— Слушайте всички! Срещу нас се движи чужд кораб! Ние се отклоняваме от курса и почваме екстрено намаляване на скоростта. Да се прекрати всякаква работа! Екстрено намаляване на скоростта! По местата, определени при кацане!

Не биваше да се губи нито секунда. Ако корабът срещу тях се движеше с приблизително същата скорост, както и „Телур“, скоростта на приближаването на звездолета беше близка до скоростта на светлината, достигайки двеста двадесет и пет хиляди километра в секунда. Локаторът предоставяше на хората само няколко секунди. Докато Мут Анг говореше в микрофона, Тей Ерон пошепна нещо на Кари. Бледен от напрежение, младежът разбра от половин дума и направи някаква манипулация на пулта на локатора.

— Блестящо! — извика командирът, наблюдавайки как на контролния екран лъчът очерта стрела, извита наляво и назад, и зави в спирала.

Минаха не повече от десет секунди. На екрана светна стреловидно очертание, огъна се към дясната страна на черния кръг и се зави мигновено в спирала. Въздишка на облекчение, почти стон се изтръгна едновременно от гърдите на хората в централния команден пост. Ония, неизвестните, които летяха срещу тях от тайнствените гълбини на космическото пространство, бяха разбрали! Крайно време беше!

Чуха се тревожни сигнали. Сега вече не лъчът на чуждия локатор, а корпусът на кораба се отразяваше на главния екран. С мълниеносно движение Тей Ерон изключи робота, който пилотираше кораба, и сам леко отклони „Телур“ вляво. Звънът стихна, черното езеро на екрана угасна. Хората едва успяха да забележат светлата черта, която проблесна на обзорния локатор на десния борд. Корабите се разминаха с невъобразима скорост и се изгубиха в пространството.

Щяха да минат няколко дни, преди да се срещнат отново. Мигът не е пропуснат, двата звездолета ще забавят скоростта, ще направят завой и със скорост, пресметната от точни машини, отново ще се приближат към мястото на срещата.

— Слушайте всички! Почваме екстрено намаляване на скоростта! Сигнализирайте във всички секции! — съобщи по микрофона Мут Анг.

Зелените светлини на секциите припламваха в един ред над угасналите индикатори на моторите. Двигателите на кораба замлъкнаха. Целият звездолет замря в очакване. Командирът хвърли поглед към командния пост и мълчаливо кимна с глава към креслата, като включи в същото време робота, предназначен да управлява намаляването на скоростта. Помощниците видяха как Мут Анг се намръщи над скалата на програмата и обърна главната клемма на цифрата 8.

Да се глътне хапчето, което понижава сърдечната дейност, да се отпусне човек в креслото и да се включи роботът беше въпрос на няколко секунди.

Звездолетът осезателно се опря в пустотата на пространството — така в древността са се спъвали животните и техните ездачи са летели презглава, надявайки се на милостивата съдба. И сега гигантският кораб сякаш се изправи на задни крака. Неговите „ездачи“ потънаха в дълбочината на хидравличните кресла, изпадайки в безсъзнание.

В библиотеката на „Телур“ се беше събрал целият екипаж. Само един дежурен беше останал при уредите ОЕС, охраняващи връзките на най-сложните електронни апарати на кораба. „Телур“ беше направил завой след намаляването на скоростта, но се бе отдалечил от мястото на срещата повече от десет милиарда километра. Звездолетът се движеше бавно, със скорост една двадесета от абсолютната, а през това време всичките му изчислителни машини непрекъснато проверяваха и коригираха курса. Трябваше отново да се намери невидимата точка в необятния космос и едва тогава да се види съвсем нищожната прашинка — чуждият звездолет. Осем денонощия щеше да продължи почти непоносимото очакване. Ако всички изчисления и самият кораб не дадат по-голямо от допустимото отклонение, ако ония, неизвестните, също не сгрешат и притежават също тъй съвършени уреди и послушен кораб, тогава звездолетите ще се срещнат достатъчно близо, за да могат да кръстосат в непрогледния мрак лъчите на локаторите си.

Тогава за пръв път в цялата история човек ще влезе в досег със свои братя по мисъл, сили и стремежи. С ония, чието съществуване отдавна вече беше предугадено, доказано, потвърдено от безкрайно прозорливия ум на човека. Чудовищните пропасти на времето и пространството, които разделяха обитаваните светове, досега бяха непреодолими. Но ето че хора от Земята ще подадат ръка на други мислещи същества от космоса, а след това ще идат още по-далеко, при нови братя от други звезди. Веригата от мисли и труд ще се простре през бездните на пространството като окончателна победа над стихийните сили на природата.

Милиарди години са гъмжали в тъмните и топли кътчета на морските заливи малките частици жива слуз, след още стотици милиони години от тях са се формирали по-сложни същества, които са излезли най-после на сушата. В пълна зависимост от заобикалящите ги сили, в тежка борба за живот, за продължаване на рода, са минали милиони векове, докато се е развил големият мозък — най-силният инструмент за търсене на храна, за борба за съществуване.

Темповете на развитието на живота непрекъснато са нараствали, борбата за съществуване се е изостряла и естественият подбор се е ускорявал. Жертви, жертви, жертви. Изяждани тревоядни, умиращи от глад хищници, загиващи слаби, заболели, остарели животни, борба за самка, в защита на потомството, гибел от стихийни катастрофи.

Това е било през целия сляп път на еволюцията, докато при тежките жизнени условия през епохата на великия ледников период далечният роднина на маймуната заменил животинското търсене на храна с осмислен труд. Тогава той се превърнал в човек, познал великата сила на колективния труд и осмисления опит.

Но и след това минали още много хилядолетия, изпълнени с войни и страдания, глад и потисничество, невежество и надежда за по-добро бъдеще.

Потомците не измамиха своите прадеди: по-доброто бъдеще бе настъпило, човечеството, обединено в безкласово общество, освободено от страха и потисничеството, бе достигнало невиджани висоти на знанието и изкуството. То бе успяло да постигне най-трудното — покоряването на космическите пространства. И ето най-после цялата тежка стълба на историята на живота и човека, цялата мощ на натрупаното знание и безмерните човешки усилия бяха

завършили с изобретяването на звездолета за далечно действие „Телур“, запратен в дълбоката бездна на Галактиката. Върхът на развитието на материята на Земята и в Слънчевата система ще влезе в досег чрез „Телур“ с друг връх, достигнат навярно след не по-малко труден път, изминат също в продължение на милиарди години в друг край на вселената.

Тези мисли в една или друга форма вълнуваха всеки член на екипажа. Съзнанието за огромната отговорност на момента бе накарало дори младата Тайна да стане сериозна. Нищожна шепа представители на многомилиардното земно човечество — ще се окажат ли те достойни за неговите подвизи, неговия труд, физическо съвършенство, ум и твърдост?

Как да се подготвят за предстоящата среща? Като помнят цялата кървава и велика борба на човечеството за свобода на тялото и духа!

Най-важен, примамлив и тайнствен беше въпросът, как изглеждат съществата, които се движат сега срещу нас? Страшни или прекрасни са те от наша, земна гледна точка?

Взе думата биоложката Афра Деви.

Младата жена, която беше станала още по-красива от нервната възбуда, често поглеждаше към една картина над вратата. Изпълнена с перспективни краски, голямата панорама на лунните планини на Екваториална Африка с потресавация контраст на мрачните гористи склонове и светлия скалист гребен сякаш подсилваше нейните мисли.

Афра каза, че човечеството отдавна е отхвърлило разпространените някога теории, мислещите същества могат да бъдат най-различни на вид, с най-разнообразна структура. Отживелиците на религиозните суевория са карали дори сериозни учени лекомислено да допускат, че мислещ мозък може да се развие във всяко тяло, както някога са вярвали в боговете, които се явявали във всякакъв образ. В действителност външният вид на човека, единственото същество с мислещ мозък на Земята, не е бил случаен и е отговарял на извънредно разностранната приспособимост на такова животно, на неговата възможност да носи огромното натоварване на мозъка и извънредната активност на нервната система.

Нашето разбиране за човешка красота и за красота изобщо се е родило от хилядолетен опит — от несъзнателното възприемане на конструктивната целесъобразност и на съвършенството на

приспособеността към едно или друго действие. Ето защо красиви и могъщи са машините, и морските вълни, и дърветата, и конете, макар всички те далеч да не приличат на човека. А самият човек още в животинско състояние благодарение на развитието на мозъка се е избавил от необходимостта от тясна специализация, от приспособяване само към един начин на живот, което е присъщо на повечето животни.

Краката на човека не могат да служат за непрекъснато тичане по твърда, още по-малко по лепкава почва и все пак могат да му осигурят продължително и бързо движение, помагат му да се катери по дърветата и по скалите. А ръката на човека е най-универсален орган, тя може да върши милиони работи и всъщност тя е превърнала първобитния звяр в човек.

Още в ранните стадии на своето формиране човекът се е развил като универсален организъм, който може да се приспособява към най-различни условия. С преминаването към обществен начин на живот тази многостранност на човешкия организъм е станала още по-голяма, още по-разнообразна, както и неговата дейност. И красотата на човека в сравнение с всички други най-целесъобразно устроени животни — освен в съвършенството — се състои още и в универсалността на предназначението, засилена и изострена от умствената дейност, от духовното възпитание.

— Мислещото същество от друг свят, което е достигнало космоса, е също много съвършено, универсално, т.е. прекрасно! Няма и не може да има никакви мислещи чудовища, човекогъби, хора-октоподи! Не знам как изглежда това в действителност, ще открием ли сходство на формата или красотата в някакво друго отношение, но това е неизбежно! — завърши Афра Деви.

— Тази теория ми харесва — подкрепи биоложката Тей Ерон, — само че...

— Разбрах — прекъсна го Афра. — Дори нищожните отклонения от нормалния външен вид създават уродливост, а тук вероятността за отклонения е много голяма. Знаем, че незначителни отклонения на формата: липса на нос, клепачи, устни на човешкото лице, предизвикани от травма, се възприемат като уродливост и са грозни именно защото съществуват върху обща човешка основа. Муцуната на коня или на кучето се различава много рязко от човешкото лице и все пак тя не е уродлива, а дори красива. Това е, защото тя притежава

красотата на целесъобразността, докато при травмираното човешко лице хармонията е нарушена...

— Следователно, ако по външен вид никак не приличат на нас, те няма да ни се сторят уродливи? Ами ако са също като нас, но с рога и хоботи? — не се предаваше Тей.

— Мислещото същество няма нужда от рога и никога няма да има. Носът може да бъде издължен като хобот (макар че при наличието на ръце, без които човек не може, хобот също не е нужен). Това ще бъде частен случай, незадължително условие за структурата на мислещото същество. Но всичко, което се формира исторически, в резултат на естествения подбор, става закономерно, нещо средно от множеството отклонения. Тук именно се явява в цялата си красота всестранната целесъобразност. Така че аз не очаквам рогати и опашати чудовища в звездолета, който се движи срещу нас, в него не може да има такива. Само нашите форми на живот са много разнообразни; колкото по-висши са те, толкова повече си приличат една на друга. Палеонтологията ни показва в какви строги рамки еволюционното развитие е поставяло висшите организми — спомнете си стотиците случаи на пълно външно сходство у висшите гръбначни от съвсем различни подкласове — двуутробни и плацентни.

— Вие победихте! — съгласи се Тей Ерон с Афра и не без гордост за своята другарка огледа присъстващите.

Неочаквано почна да възразява Кари Рам, леко почервенял от младежко смущение. Той каза, че чуждите същества, дори да притежават напълно човешки и красив външен вид, могат да се окажат безкрайно чужди по разум, по своите представи за света и живота. А щом са толкова различни, те могат да станат жестоки и ужасни врагове.

Тогава в защита на биоложката взе думата Мут Анг.

— Скоро мислих за това — каза командирът — и разбрах, че на най-високото стъпало на развитието не може да съществува каквото и да било неразбирателство между мислещите същества. Мисленето на човека, неговият разум отразява законите на логическото развитие на заобикалящия го свят, на целия космос. В този смисъл човек е микрокосмос. Мисленето следва законите на мирозданието, които са едни и същи навсякъде. Където и да се появи, мисълта неизбежно ще има за основа математическата и диалектичката логика. Не може да

има никакво „друго“, съвсем различно мислене, както не може да има човек вън от обществото и природата...

Радостни възклицания заглушиха думите на командира.

— Не е ли прекалено силно? — неодобрително каза Мут Анг.

— Не — смело възрази Афра Деви, — винаги е радостно, когато мислите на много хора съвпадат. Това е залог за тяхната правилност, то ражда чувство за сигурност... Особено ако се подхожда от различни страни на науката...

— Имате пред вид биологията и социалните дисциплини ли? — попита мълчаливият досега Яс Тин, който по навик се беше настанил в един удобен ъгъл на дивана.

— Да! Най-ярко в цялата социална история на земното човечество е било непрекъснатото засилване на взаимното разбирателство с повишаването на културата и разширяването на знанията. Колкото повече се е повишавала културата, толкова по-лесно е ставало за различните народи и раси от безкласовото общество да се разбират взаимно. Толкова по-ярко са светели за всички общите цели на организацията на живота, необходимостта от обединяване отначало на няколко страни, а след това и на цялата планета, на цялото човечество. Така е сега, при това равнище на развитие, което е достигнато на Земята и несъмнено от ония, които се движат срещу нас... — Афра млъкна.

— Вярно е — съгласи се Мут Анг, — две различни планети, стигнали до космоса, ще се разберат по-лесно от два диви народа на една планета!

— Но какво ще кажете за неизбежността от война дори в космоса? В това са били убедени нашите прадеди, които са били на доста високо културно равнище? — попита Кари Рам.

— Къде е онази знаменита книга, която ни обещахте — напомни Тей Ерон, — за двата космически кораба, които още при първата среща искали да се унищожат?

Командирът отново се запъти към своята стая. Сега нищо не му попречи. Мут Анг се върна с малката осемлъчна звездичка на микрофилма и я постави в четящата машина. Фантазията на древния американски автор интересуваше всички звездоплаватели.

Разказът, който се наричаше „Първият контакт“, описваше драматично срещата на земен звездолет с чужд в Раковидната мъглявина, на разстояние повече от хиляда парсека от Слънцето. Командирът на земния звездолет дава заповед всички звездни карти, материалите от наблюденията и изчисленията на курса да се приготвят за моментално унищожение, както и да се насочат срещу чуждия кораб всички оръдия за разрушаване на метеорити. След това земните хора почват да решават извънредно отговорния въпрос: имат ли право да се опитат да влязат в преговори с чуждия звездолет, или трябва незабавно да го атакуват и унищожат? Голямата тревога на хората от Земята идва от опасението, че другите ще разгадаят пътя на земния кораб и ще дойдат на Земята като завоеватели.

Странните мисли на командира се приемат от екипажа на кораба за неоспорими истини. Срещата между две независимо възникнали цивилизации според командира, трябва неизбежно да води до подчиняването на едната и до победата на онази, която притежава по-силно оръжие. Срещата в космоса означава или търговия, или война — авторът не би могъл да измисли нищо друго.

Скоро става ясно, че чужденците приличат много на земните хора, макар че виждат само инфрачервена светлина, а разговарят чрез радиовълни; все пак хората веднага разгадават езика им и почват да разбират мислите им. Командирът на чуждия звездолет има също такива осакатени социални познания, както и хората от Земята. Той си блъска главата върху задачата, как да излезе жив от фаталното положение и да не унищожи земния кораб.

Дългоочакваната великолепна случайност — първата среща на представители на различни човечества — застрашава да се превърне в страшно нещастие. Корабите висят в пространството на разстояние около седемстотин мили един от друг и повече от две седмици преговарят чрез робот — една сферична лодка.

Двамата командири се уверяват взаимно в миролюбие и все пак повтарят, че на нищо не могат да вярват. Положението изглежда безизходно, ако не е главният герой на повестта — млад астрофизик. Той скрива под дрехата си бомби със страшна експлозивна сила и заедно с командира отива на гости на чуждия звездолет. Двамата предявяват ултиматум: да си разменят корабите. Част от екипажа на черния звездолет да се прехвърли в земния, а част от

звездоплавателите от Земята — в чуждия, след като обезвредят предварително всичките си оръдия за разрушаване на метеорити, да се научат да управляват различните системи и да пренесат цялото имущество. А през това време двамата герои с бомбите остават в чуждия звездолет, за да може, ако бъдат изиграни в нещо, моментално да го унищожат. Командирът на чуждия звездолет приема ултиматума. Размяната на корабите и тяхното обезвредяване преминават благополучно. Черният звездолет с хората и земният кораб с чужденците бързо се отдалечават от мястото на срещата, изчезвайки в излъчващия слаба светлина газ на мъглявината.

... Шум от гласове изпълни библиотеката. Още при четенето ту един, ту друг от младите звездоплаватели проявяваха признаци на нетърпение и несъгласие, изгаряйки от желание да възразят. Но ето че те заговориха, като едва се сдържаха да не проявят най-голямата неучтивост, каквато се смяташе опитът да прекъснеш събеседника си. Всички се обръщаха към командира, сякаш той беше отговорен за древната повест, която бе извлякъл от забравата.

Повечето говореха за пълното несъответствие между времето на действието и психологията на героите. Ако звездолетът е можел да се отдалечи на разстояние четири хиляди светлинни години от Земята само за три месеца, то действието на повестта трябваше да бъде отнесено към далеч по-късно и от съвременността време. Никой още не бе достигнал такива дълбини на космоса. Но мислите и действията на героите на повестта по нищо не се отличаваха от ония, които са били присъщи на хората по времето на капитализма, преди много векове! Не бяха малко и чисто техническите грешки, като например невъзможно бързото спиране на звездолетите или общуването между чуждите мислещи същества чрез радиовълни. Ако тяхната планета, както се казваше в разказа, е имала атмосфера с почти същата плътност, както и земната, у тях неизбежно е трябвало да се развие слух, подобен на човешкия. Това изисква несравнено по-малък разход на енергия от произвеждането на радиовълни или съобщаване чрез биотокове. Невероятно беше и бързото дешифриране на езика на чуждите звездоплаватели, толкова точно, че е могло да бъде дори кодирано с преводна машина...

Тей Ерон отбеляза ограничената представа за космоса в повестта, толкова по-удивителна, защото великият древен учен

Циолковски няколко десетилетия преди написването на разказа е предупреждал човечеството, че космосът е устроен много по-сложно, отколкото си го представят хората. Противно на мислителите-диалектици, някои учени са смятали че се намират почти на самите граници на познанието.

Минаха векове, множество открития безкрайно усложниха нашата представа за взаимната зависимост между явленията и по този начин сякаш отдалечиха и забавиха познанието на космоса. Същевременно науката намери безброй околни пътища за разрешаването на сложните проблеми и технически задачи. Пример за това беше създаването на пулсационните космически кораби, които се движат сякаш извън обикновените закони за движението. Именно в това преодоляване на привидно безизходните положения на математическата логика се състоеше силата на бъдещето. Но авторът на „Първият контакт“ дори не бе почувствувал необятността на познанието, скрита зад простите формулировки на великите диалектици на неговото време.

— Никой не обърна внимание на още едно обстоятелство — заговори изведнъж мълчаливият Яс Тин. — Разказът е написан на английски език. Всички имена, прозвища и хумористични изрази са оставени на английски. Това не е току-тъй! Аз съм лингвист-любител и съм изучавал процеса на формирането на първия световен език. Английският език е бил един от най-разпространените в миналото. Писателят е отразил като в огледало абсурдната вяра в непоклатимостта, по-точно — във вековечността на обществените форми. Бавното развитие на античния робовладелски свят или на епохата на феодализма, принудителното търпение на древните народи са били погрешно приемани за стабилност изобщо на всички форми на обществените отношения: езици, религии и дори на последното стихийно общество, капиталистическото. Опасното обществено неравновесие в края на капитализма се е смятало за неизменно. Английският език още тогава е бил архаична отживелица, защото се състои фактически от два езика — писмен и фонетичен, и е съвсем неподходящ за преводните машини. Чудно е как авторът не е съобразил, че езикът се изменя толкова по-силно и по-бързо, колкото по-бързо се изменят човешките отношения и представи за света! Полузабравеният древен санскритски език се оказа изграден най-

логично и затова стана основата на езика-посредник за преводните машини. Не мина много време и от езика-посредник бе формиран първият световен език на нашата планета, който оттогава претърпя още много изменения. Така че много езици се оказаха недълговечни. Още по-краткотраен бе животът на взетите от религиозните предания и от отдавна умрели езици имена на хора.

— Яс Тин е забелязал най-главното — намеси се в разговора Мут Анг. — По-страшно от незнанието или погрешната методика е инертността, упоритата защита на ония форми на обществен ред, които съвсем очевидно не са се оправдавали дори в очите на съвременниците. В основата на тази инертност с изключение на по-редките случаи на обикновено невежество е била, разбира се, личната незаинтересованост от запазването на онзи обществен строй, при който неговите защитници са живели по-добре от повечето хора. А щом е така, какво го е интересувало човечеството съдбата на цялата планета, нейните енергетични запаси, здравето на нейните обитатели!

Неразумното изразходване на запасите от горящи изкопаеми, на горите, изчерпването на реките и изтощаването на почвите, извънредно опасните опити за създаване на убийствени видове атомно оръжие — всичко това, взето заедно, е определяло действията и мирогледа на ония, които са се стараели на всяка цена да запазят отживялото и ретроградното, причинявайки страдания и вдъхвайки страх у повечето хора. Именно тук се е зародило и е покълнало отровното семе на изключителните привилегии, на измислиците за превъзходството на една група, класа или раса хора над други, оправданието на насилието и войните — с една дума, всичко, което в далечните времена е получило името фашизъм.

Привилегированата група неизбежно ще създава пречки за развитието, стараяйки се всичко да си остане непроменено за нея, а унижената част от обществото ще се бори против тези пречки и за собствени привилегии. Колкото по-силен е бил натискът на привилегированата група, толкова по-силна е ставала съпротивата, толкова по-жестоки са били формите на борбата, при което се е проявявала взаимната жестокост, чиято последица е деградацията на моралното състояние у хората. Погледнете тази борба между класите в една страна в мащаба на борбите между привилегировани и потиснати страни. Спомнете си от историята борбата между страните от новото,

социалистическото общество и от старото, капиталистическото и ще разберете причината за раждането на военната идеология, на пропагандата за неизбежността на войните, за тяхната вечност и разпространение в космоса. Аз виждам тук сърцето на злото, онази змия, която, колкото и да я криеш, непременно ще те ухапе, защото не може да не хапе. Спомнете си с каква лоша червеножълта светлина гореше звездата, покрай която минахме към нашата цел...

— Сърцето на змията! — възкликна Тайна.

— Сърцето на змията! И сърцето на литературата, защитница на старото общество, която пропагандирала неизбежността на войната и капитализма, е сърце на отровно влечуго.

— Следователно нашите опасения са също отгласи от змийското сърце, останали още от древните! — сериозно и печално каза Кари. — Но аз навярно съм най-змийският човек от всички нас, защото все още имам опасения... съмнения, как да ги нарека, не знам.

— Кари! — с укор извика Тайна.

Но той упорито продължаваше:

— Командирът говори добре за кризите на висшите цивилизации. Всички ние знаем за загинали планети, животът на които е бил унищожен, защото техните обитатели не са успели да се справят с военната атомна опасност, да създадат ново общество според законите на науката и завинаги да сложат край на жаждата за изстребление, да изтръгнат това змийско сърце! Знаем, че нашата планета едва е успяла да избегне подобна участ. Ако в Русия не е била създадена първата социалистическа държава, която поставя началото на огромни изменения в живота на планетата, щял е да цъфти фашизмът, а с него убийствените ядрени войни! Но ако те са все още там — младият астронавигатор посочи мястото, откъдето се очакваше чуждият звездолет, — ако те още не са преминали критичната точка?

— Изключено, Кари — спокойно отговори Мут Анг. — Възможна е известна аналогия във възникването на висшите форми на живота и на висшите форми на обществото. Човекът е можел да се развива само в сравнително стабилни, дълготрайни благоприятни условия на заобикалящата го природа. Това не значи, че изобщо не са ставали изменения, напротив, те са били дори доста резки, но само по отношение на човека, а не на цялата природа. Катастрофи, големи сътресения и изменения не биха способствували за развитието на

висше мислещо същество. Така и висшата форма на обществото, която можа да победи космоса, да построи звездолета, да проникне в бездънните глъбини и пространството, постигна всичко това едва след стабилизирането на условията за живот на човечеството от цялата планета и, разбира се, без катастрофалните войни на капитализма... Не, ония, които се движат срещу нас, също са преминали критичната точка, също са страдали и загивали, докато са построили истинско, мъдро общество!

— Струва ми се, че има някаква стихийна мъдрост в историите на цивилизациите на различните планети — каза с пламнали очи Тей Ерон. — Човечеството не може да покори космоса, докато не достигне висш живот, без войни, с голяма отговорност на всеки човек за всички свои събрата!

— Като достигна висшия стадий на комунистическото общество, човечеството придоби космическа сила и то можеше да я придобие само по този път, друг път няма! — извика Кари. — Няма и за никое друго човечество, ако така се наричат висшите форми на организирания, мислещ живот.

— Ние, нашите кораби, това са ръце на човечеството от Земята, протегнати към звездите — сериозно каза Мут Анг, — и тези ръце са чисти! Но това не може да бъде само наша особеност! Скоро ние ще докоснем също такава чиста и силна ръка!

Младежите не издържаха и с възторжени викове посрещнаха заключителните думи на командира. Но и възрастните, които познаваха мъжествената сдържаност на чувствата, заобиколиха Мут Анг с явно вълнение.

Някъде напред, все още на чудовищно разстояние, срещу „Телур“ летеше кораб от планета на чужда и далечна звезда. И хората от Земята за пръв път през милиардите години, в продължение на които се бе развивал животът на тяхната планета, щяха да влязат в досег с други... които също бяха хора. Не е чудно, че колкото и да се сдържаха, звездоплавателите изпадаха в трескаво възбуждение. Струваше им се невъзможно да се оттеглят, за да починат, да останат насаме със себе си в пламенното нетърпение на очакването. Но Мут Анг, след като

изчисли времето на срещата със звездолета, нареди на Свет Сим да даде на всички успокоително лекарство.

— Ние — твърдо отговори той на протестите — трябва да срещнем своите събратя в най-добро състояние на духа и тялото. Предстои ни още огромна работа: ще трябва да ги разберем и съумеем да им разкажем за себе си. Да усвоим техните знания. И да им предадем нашите! — Мут Анг сви вежди. — Никога не съм се страхувал така от своето неумение, некомпетентност. — Тревогата беше изменила обикновено спокойното лице на командира, пръстите на стиснатите му ръце бяха побелели.

Може би едва сега звездоплавателите почувстваха каква отговорност възлагаше на всеки един от тях небивалата среща. Те безропотно взеха хапчетата и се разотидоха.

Мут Анг остави само Кари, след това се поколеба, хвърляйки поглед към могъщата фигура на Тей Ерон, и с жест покани и него в командния пост. С въздишка на умора командирът се отпусна в креслото, наведе глава и закри лицето си с ръце.

Тей и Кари мълчаха, страхувайки се да не смутят размислите на командира. Звездолетът се движеше много бавно, с двеста хиляди километра в час — така наречената тангенциална скорост, с която звездолетите обикновено влизаха в зоната на Рош на някое небесно тяло. Роботите, които управляваха кораба, го държаха в прецизно изчислен обратен курс. Време беше да се появи лъчът на локатора на чуждия кораб и това, че все още не го виждаше, караше Тей Ерон с всяка измината минута да се тревожи все по-силно.

Мут Анг стана с вечната, малко тъжна усмивка, така добре позната на всеки един от екипажа.

„Ела, далечни приятелю, на заветния праг...“

Тей се намръщи, взирайки се в безпросветно черния преден екран. Песента на командира му се стори неподходяща за такъв сериозен момент. Но Кари поде още по-веселия припев, като поглеждаше лукаво мрачния помощник.

— Опитайте се да сигнализирате с нашия лъч, Кари — изведнаж каза Мут Анг, като престана да тананика, — по два градуса във всяка посока и кръстосано!

Тей леко се изчерви. Не беше се сетил за тази проста възможност, а мислено беше корил командира.

Минаха още два часа. Кари си представяше как там напред, на колосално разстояние, лъчът на техния локатор пълзи наляво, надясно, нагоре и надолу, изминавайки стотици хиляди километри от черната пустота. Такива махания със сигналната „кърпичка“ превъзхождаха най-буйната фантазия на старите земни легенди за великани.

Тей Ерон бе изпаднал в съзерцателно вцепенение. Мислите му течаха бавно, без да предизвикват емоции. Тей си спомни как след отлитането от Земята не го напущаше чувството на странна отчужденост от всичко, което го заобикаляше.

Навярно това чувство е било присъщо на първобитния човек — усещане за пълна необвързаност, за липса на каквито и да било задължения, грижи за бъдещето. Навярно подобни чувства са се появявали у хората през време на големи бедствия, войни и социални сътресения. И за Тей Ерон миналото, всичко, което беше оставил на Земята, си бе отишло завинаги и безвъзвратно; неизвестното бъдеще бе отделено с пропаст от стотици години, отвъд която го очакваше нещо съвсем ново. Той нямаше никакви планове, проекти, чувства и желания за това, което бе напред. Само да занесе там добитото от космоса, изтръгнато от неговите глъбини ново познание. Напред, само напред! И изведнъж се бе случило нещо, което бе засенчило и очакването на нова земя, и грижите на помощник-командира.

Мут Анг се опитваше да си представи живота на движещия се срещу тях кораб. Командирът си представяше чуждия кораб и неговите обитатели сходни със земния кораб, със земните хора и техните преживявания. Той се убеди, че е по-лесно да си представи чуждите, като измисля най-невероятни форми на живот, отколкото да подчини фантазията си на строгите рамки на законите, за които така убедително беше говорила Афра Деви.

Без да вдига глава, по внезапното напрежение на другарите си Мут Анг почувствува появяването на сигнала върху екрана на локатора. Той не успя да види тази светла точка — толкова бързо изчезна тя, оставяйки светла диря по черния блестящ диск. Сигналният звънец едва издрънка. Звездоплавателите скочиха и се наведоха през масите на пултовете, стараяйки се инстинктивно да се приближат до екрана. Колкото и мигновено да беше появяването на светещата точка, то означаваше твърде много. Чуждият звездолет се бе насочил към тях, а не бе изчезнал в глъбините на пространството. Значи, корабът се

управляваше от не по-малко опитни същества, които бяха съумели да изчислят обратния курс достатъчно точно и бързо и сега търсеха „Телур“ със своя лъч на огромно разстояние. Две невъобразимо малки точки, загубени в необятната тъмнина, се търсеха... И в същото време два огромни свята, изпълнени с енергия и знание, влизаха в досег помежду си чрез насочените снопове светлинни вълни. Кари премести лъча на главния локатор от деление 1488 на 375. Още, още... Светлата точка се появи, изчезна и отново блесна в черното огледало, съпроводвана от мигновено замиращ звуков сигнал.

Мут Анг хвана верниерите на локатора и започна да описва спирала от периферията към центъра на колосалния кръг, който лъчът очертаваше в района на приближаващия се звездолет.

Чуждите, изглежда, повториха маневрата. След дълги усилия светлата точка се задържа в рамките на третия кръг на черното огледало. Тя трептеше само от вибрацията на двата кораба. Звъненето се раздаваше сега непрекъснато и трябваше да бъде приглушено. Нямаше съмнение, че лъчът на „Телур“ също е уловен от уредите на чуждия звездолет и че корабите се движат един срещу друг, приближавайки се с не по-малко от четиристотин хиляди километра в час.

Тей Ерон извади от машината зададените ѝ изчисления и определи, че корабите се намират на разстояние около три милиона километра. До срещата на звездолетите оставаха седем часа. След един час можеше да започне интегралното намаляване на скоростта, което щеше да отдалечи срещата с още няколко часа, ако чуждият самолет направеше същото и ако забавяше скоростта по сходни изчисления. Може би чуждият звездолет щеше да спре по-бързо или пък щеше да се наложи отново да се разминат и това пак щеше да отложи срещата, а очакването ставаше почти непоносимо.

Чуждият звездолет не създаде излишни тревоги. Той започна да намалява скоростта по-бързо от „Телур“, но след като установи темпото, с което земният звездолет намаляваше скоростта, извърши корекция. Корабите се приближаваха все повече и повече. Екипажът на „Телур“ отново се събра в централния команден пост. Звездоплавателите наблюдаваха как на мястото на светлата точка в черното огледало на локатора се появи по-голямо петно.

Това беше собственият лъч на „Телур“, отразен от чуждия звездолет и уловен отново от локатора. Петното взе очертанията на малък цилиндър, опасан от дебел пръстен (форма, която съвсем не напомняше формата на „Телур“). Когато се приближиха още повече, в краищата на цилиндъра се появиха куполовидни удебеления.

Сияещите контури се увеличаваха постепенно, докато достигнаха периферията на черния кръг.

— Слушате всички? По местата си! Окончателното спиране при осем „G“!

Хидравличните кресла дълго потъваха в своите поставки, пред очите на хората се червенееше и притъмняваше, по лицата им изби лепкава пот. „Телур“ спря и увисна в пустотата, където нямаше нито връх, нито основа, нито страни, ни дъно, спря сред ледения космически зрак, на сто и два парсека от родната звезда — жълтото Слънце.

Едва след като се съвзеха от спирането, звездоплавателите включиха екраните за пряко наблюдение и гигантския прожектор, но не видяха нищо освен ярка светлинна мъгла отпред, вляво от носа на кораба. Прожекторът угасна и тогава силна синкава светлина заслепи всички, които гледаха екрана, като ги лиши окончателно от възможността да видят нещо.

— Поляризаторната мрежа, тридесет и пет градуса и филтърът на светлинните вълни! — заповяда Мут Анг.

— На дължина на вълната шестстотин и двадесет? — осведоми се Тей Ерон.

— Навярно това ще бъде най-доброто!

Поляризаторът загаси синкавото сияние. Тогава силен оранжев поток светлина прониза черния мрак, зави, засегна края на някакво съоръжение и най-после освети целия чужд звездолет.

Корабът от другата звезда се намираще само на няколко километра. Такова приближаване правеше чест както на земните, така и на чуждите астронавигатори. От разстояние трудно можеха да се определят точно размерите на звездолета. Изведнъж от чуждия кораб бликна вертикален лъч оранжева светлина, който по дължина на вълната съвпаднаше с лъча на „Телур“. Очевидно и чуждите, подобно на земните космонавти, използваха светлината за сигнализация, като правеха нейните лъчи видими в космическата пустота. Лъчът се появи,

изчезна, бликна отново и остана неподвижен във вертикална посока, губейки се към непознатите съзвездия в края на Млечния път.

Мут Анг потърка челото си с ръка, което правеше винаги, когато мислеше напрегнато.

— Навярно сигнал — предпазливо отбеляза Тей Ерон.

— Без съмнение. Аз бих го разбрал така: нашият неподвижен стълб светлина означава: „Стойте на място, ще се приближавам аз.“ Да се опитаме да отговорим.

Земният звездолет загаси своя прожектор, превключи филтъра на вълна четиристотин и тридесет и насочи синкав лъч към кърмата си. Стълбът оранжева светлина на чуждия кораб веднага угасна.

Звездоплавателите очакваха със затаен дъх. Чуждият кораб приличаше много на макара: два конуса, съединени с върховете си. Основата на единия от конусите, очевидно предния, бе прикрита с купол, а на задния бе монтирана широка, отворена фуния. По средата корабът бе опасан от дебел, слабо светец пръстен с неопределени очертания. През пръстена просветваха контурите на цилиндъра, който съединяваше конусите. Внезапно пръстенът се сгъсти, стана непроницаем и се завъртя около средната част на звездолета като колело на турбина. Чуждият кораб почна да расте на екраните: за три-четири секунди той изпълни цялото зрително поле. Земните хора разбраха, че корабът пред тях е по-голям от „Телур“.

— Афра, Яс и Кари — в шлюзовата камера, към изхода на кораба заедно с мен! Тей остава на пост. Да се включи планетарният прожектор! Ще запалим осветлението за кацане на левия борд! — даваше кратки заповеди командирът.

С трескава бързина звездоплавателите облякоха леките скафандри, които се използваша за планетни изследвания и за излизане от кораба в космическото пространство, далечно от смъртоносното излъчване на звездите.

Мут Анг огледа критично всички, провери своя скафандър и включи помпите. Те моментално всмукаха въздуха от шлюзовата камера вътре в кораба. Щом показателят на разреждането достигна зелената черта, командирът обърна една след друга три ръчки. Безшумно, както и всичко, което ставаше в космоса, се отместиха встрани бронираните плочи, изолационният слой и кутията на въздушната клетка. Отвори се кръглият капак на изходния люк и

веднага хидравличните маркучи изтласкаха нагоре пода на шлюзовата камера. Четиримата звездоплаватели се озоваха на височина четири метра над предната част на „Телур“, на кръгла, заградена площадка, така наречената площадка за горен обзор.

В пояса от синкави светлини чуждият звездолет се оказа съвършено бял. Той нямаше огледална металическа повърхност, отразяваща всички видове излъчвания на космоса, както бронята на „Телур“, а матова, която светеше с ярката белота на планински сняг. Само централният пръстен продължаваше да излъчва слабо синкаво сияние.

Исполинският корпус на кораба видимо се приближаваше към „Телур“. В космическото пространство, далече от всякакви полета на притегляне, двата звездолета осезателно се привличаха и това беше гаранция, че корабът от чуждия свят не беше от антиматерия. От левия борт на „Телур“ се подадоха напред гигантски буфери — телескопични пружинни гръби.

На външния край буферите имаха възглавници от еластична пластмаса с предпазен слой, в случай че това, с което корабът трябваше да влезе в досег в космоса, се състоеше от антиматерия. В горния край на куполовидния нос на чуждия звездолет зееше черно отворстие, което приличаше на разкривена в дръзка усмивка уста. Оттам се подаде напред балкон с тънки, нагъсто поставени перила. В черното отворстие се размърда нещо бяло. Тримата звездоплаватели чуха Афра да издава стон на разочарование. Пет мъртвешки бели, прекомерно широки фигури се появиха на издадената площадка на звездолета. На ръст почти колкото хората от Земята, те бяха много подебели, а на гърбовете им стърчаха гребеновидни издатини. Вместо кръглите прозрачни шлемове на земните звездоплаватели, на приповдигнатите с напречни цилиндри рамене на чуждите имаше нещо като голяма белезникава раковина, обърната с вдлъбнатината напред. Освен това ветрилообразно стърчаха големи шипове, образувайки навес, под който неразличимото тъмно петно леко проблясваше като черно стъкло.

Първата бяла фигура направи рязък жест, от който пролича, че чуждите имат две ръце и два крака. Белият кораб се обърна с носа си към борда на земния звездолет и от него се подаде на около двадесет метра напред нещо като хармоника от червени метални пластинки.

Мек пружиниращ тласък и двата кораба се допряха. Но в краищата на осите не избухна ослепителната мълния на пълното атомно разпадане, капсулирано от мощно магнитно поле: материята на двата звездолета беше една и съща.

Звездоплавателите от площадката на „Телур“ чуха в своите телефони тихия доволен смях на командира и се спогледаха с недоумение.

— Искам да успокоя всички и най-напред Афра — каза Мут Анг. — Представете си как изглеждаме ние! Мехуроподобни кукли със свиващи се крайници и огромни кръгли глави... три четвърти празни!

Афра звънко се разсмя.

— Цялата работа е какво има вътре в скафандрите, а как са отвън, не е толкова важно!

— И те имат две ръце и два крака като нас — започна Кари.

Но в този момент около подаващия се от белия кораб металически скелет се появи нагънат бял калъф, който като празен ръкав се протегна към „Телур“. Предната фигура на площадката, в която Мут Анг по усет разпозна равен на себе си по ранг командир, почна да прави недвусмислени жестове, приближавайки до гърдите си протегнатите към „Телур“ ръце. Хората не закъснях да отговорят на неговите жестове и издадоха от долната част на корпуса съединителната галерия, която се използваше за свързване между кораби в пространството. Галерията на „Телур“ имаше кръгло сечение, а на белия звездолет вертикално-елипсоидно. Земните техници бързо изработиха преходна рамка от меко дърво. От космическия студ дървото моментално промени своята молекулярна структура и стана по-здрави от стомана. През това време на издатината на чуждия кораб се появи един куб от черен метал с черна предна стена — екран. Две бели фигури се наведоха над него, изправиха се и се дръпнаха назад. Пред погледите на хората от Земята се появи подобие на човешка фигура, горната част на която ритмично се разширяваше и свиваше. Малки бели стрелки ту се устремяваха навътре във фигурата, ту излизаха навън.

— Гениално просто: дишане! — извика Афра. — Те ще ни покажат какво дишат, състава на своята атмосфера, но как?

Сякаш отговаряйки на нейния въпрос, дишащият модел на екрана изчезна и на мястото му се появи нова фигура. Черна точка в

сивкаво пръстеновидно обръче — несъмнено ядро на атом, заобиколено от тънките орбити на светещи точки — електроните. Мут Анг почувствува как гърлото му се сви, той не можеше да произнесе нито дума. На екрана имаше вече четири фигури: две в центъра, една под друга, свързани с дебела бяла черта, и две встрани, съединени с черни стрелки.

Звездоплавателите от Земята с разтуптени сърца брояха електроните. Долният очевидно беше основният елемент на океана: един електрон около ядрото — водород. Горният, главният елемент на атмосферата и дишането: девет електрона около ядрото — флуор!

— О! — жално се провикна Афра Деви. — Флуор!...

— Бройте — прекъсна я командирът, — вляво горе — шест електрона: въглерод, вдясно — седем: азот. Всичко е ясно. Предайте да се изработи също такава таблица на нашата атмосфера и на нашата обмяна на веществата — всичко ще бъде същото, само че на мястото на централния горен, флуора, при нас ще бъде кислородът с неговите осем електрона. Колко жалко, много жалко!

Когато звездоплавателите от Земята показаха своята таблица, те забелязаха как предната бяла фигура на мостика на кораба трепна и приближи ръката си до раковината на скафандъра с жест, понятен за земния човек. Очевидно същите чувства, но още по-силни изпитваше командирът на чуждия звездолет.

Същата бяла фигура се наведе през парапета на мостика и рязко замахна с ръка, сякаш разсичайки нещо в пустотата. Шиповидните израстъци на раковината на скафандъра му застрашително се насочиха към „Телур“, който се намираще на няколко метра под белия кораб. След това командирът на чуждия кораб вдигна двете си ръце и ги спусна надолу на известно разстояние една от друга, сякаш показваше две паралелни плоскости.

Мут Анг повтори неговия жест. Тогава командирът на чуждия звездолет вдигна високо едната си ръка с жест на безмълвен привет, обърна се и се скри в черното отвърстие. Останалите го последваха.

— Да се приберем и ние — каза Мут Анг, натискайки спускащия лост.

Афра дори не бе успяла да погледне великолепия блясък на звездите в черната пустота на космоса, който винаги предизвикваше у нея особен съзерцателен възторг.

Люкът се затвори, осветлението на шлюзовата камера се запали и започна да се чува лекото съскане на помпите — първият признак, че въздухът е достигнал земната плътност.

— Ще построим прегради, а след това ще съединим галериите, нали? — попита Яс Тин командира, щом свали шлема си.

— Да. Тъкмо това искаше да каже командирът на техния звездолет. Колко жалко: газът на живота на тяхната планета — флуорът — е смъртоносно отровен за нас! А за тях също тъй смъртоносен е нашият кислород. Много наши материали, бои и метали, които издържат в кислородна атмосфера, могат да се разрушат, докоснати от тяхното дихание. За вода им служи течният флуорист водород — същата плавилна киселина, която у нас разяжда стъклото и разрушава почти всички минерали, които имат в състава си силиций, лесно разтворим във флуорист водород. Ето защо ще трябва да поставим прозрачна преграда, която не пропуска кислорода, а те ще поставят своя преграда от вещество, което не се разрушава от флуора. Но хайде, трябва да бързаме. Ще обсъдим всичко, докато се прави преградата!

Матовосиният под на гасителната камера, която отделяше жилищните помещения от машините на „Телур“, се превърна в химическа работилница. Дебел лист от кристално прозрачна пластмаса беше излят от приготвени още на Земята разтвори и сега бавно се циментираше с помощта на специални нагреватели. Неочакваното препятствие бе направило невъзможно прякото общуване на хората от Земята с чуждите звездоплаватели.

Белият кораб не проявяваше никакви признаци на живот, макар дежурните непрекъснато да го наблюдаваха в екраните.

В библиотеката на „Телур“ кипеше работа. Всички членове на екипажа подбираха стереофилми и магнитни фотозаписи за Земята, репродукции на най-добрите произведения на изкуството. Бързо се подготвяха диаграми и чертежи на математическите функции, схеми на кристалните решетки на веществата, най-разпространени в земната кора, на другите планети и на Слънцето. Регулираше се големият стереоекран, обвиваше се в устойчив на флуора калъф обертонният високоговорител, който предава точно човешкия глас.

По време на кратките прекъсвания за хранене и почивка звездоплавателите обсъждаха необикновената атмосфера в родината на пътешествениците в космоса, с които се бяха срещнали.

Кръговратът на веществата, който използва лъчистата енергия на тяхното светило и позволява на живота да продължава и да натрупва енергия в борбата с разсейването на енергията — ентропията, непременно трябваше да следва и там общата схема на земните превръщания. Свободен активен газ, бил той кислород, флуор или някой друг, можеше да се натрупа в атмосферата само в резултат на жизнената дейност на растенията. Животните и човекът включително изразходваха кислорода или флуора, свързвайки го с въглерода — основния елемент, от който се състояха телата на растенията и животните.

На чуждата планета трябваше да има флуористоводороден океан. Разцепвайки с помощта на лъчистата енергия на своето светило флуористия водород, както у нас на Земята водата (кислородния водород), растенията на тази планета вероятно натрупваха въглехидрати и отделяха свободен флуор, който, смесен с азота, дишаха хора и животни, получавайки енергия от изгарянето на въглехидратите във флуора. Животните и хората сигурно издишваха флуорист въглерод и флуорист водород.

Подобна обмяна на веществата дава един път и половина повече енергия от земната с нейната кислородна основа. Не е чудно, че тя е послужила за развитието на висш мислещ живот. Но диалектически по-голямата активност на флуора в сравнение с кислорода предполага и по-силна радиация на светилото. За да може лъчистата енергия да разцепи молекулата на флуористия водород в растителния фотосинтез, са нужни не жълтозелени лъчи, както за водата, а лъчи от по-мощни кванти, синкави и виолетови. Очевидно светилото на чуждите звездоплаватели е синкава звезда с висока температура.

— Противоречие! — намеси се в разговора върналият се от работилницата Тей Ерон. — Флуористият водород лесно се превръща в газ.

— Да, при плюс двадесет градуса — отговори Кари, поглеждайки в справочника.

— А замръзва?

— При минус осемнадесет.

— Следователно тяхната планета трябва да е студена! Това е доказателство против хипотезата за синкава гореща звезда.

— Защо? — възрази Яс Тин. — Тя може да е далеко от светилото. Океаните могат да се намират в умерените или полярните зони на планетата. Или...

— Навярно може да има още много „или“ — каза Мут Анг. — Както и да е, пред нас е звездолет от флуорна планета и ние скоро ще узнаем всички подробности за техния живот. По-важно сега е да разберем друго: флуорът е много рядък във вселената. Макар в резултат на последните изследвания флуорът да мина от четиридесето по разпространение място на осемнадесето, все пак нашият кислород заема трето място във вселената по общото количество на своите атоми след водорода и хелия, а след него вече идват азотът и въглеродът. По друга система на изчисляване кислородът е двеста хиляди пъти повече от флуора. Това може да означава само едно: планетите, богати с флуор, са извънредно малко в космоса, а планетите с флуорна атмосфера, т.е. такива, на които дълго е съществувал растителен живот, обогатил атмосферата със свободен флуор, са нищожно малко, едно изключение от правилото.

— Сега разбирам жеста на отчаяние, който направи командирът на техния звездолет — замислено каза Афра Деви. — Те търсят себеподобни и тяхното разочарование е било много голямо.

— Ако е много голямо, значи, че търсят отдавна и освен това, че вече са срещали мислещ живот...

— И той е бил обикновен, от нашия тип, кислороден — продължи Афра.

— Но може да съществуват и други типове атмосфера — възрази Тей Ерон, — например хлорна или сярна, или сероводородна.

— Те не могат да служат за развитие на висш живот! — тържествуващо извика Афра. — Всички те дават при обмяната на веществата три и дори десет пъти по-малко енергия от кислорода, нашия могъщ живителен кислород!

— Само не сярната — промърмори Яс Тин, — нейната енергия е еднаква с кислорода.

— Вие имате пред вид атмосферата от сернист антидрид и океан от течна сяра, нали? — попита Мут Анг.

Инженерът кимна утвърдително.

— Но в този случай сярата замества не кислорода, а водорода на нашата Земя — намръщи се Афра, — т.е. най-обикновения елемент в

космоса! Едва ли рядката във вселената сяра ще може да бъде честа заместителка на водорода. Ясно е, че такава атмосфера е още по-рядко явление от флуорната.

— И само за много топли планети — отговори Тей, прелиствайки справочника — океанът от сяра ще бъде течен едва от сто до четиристотин градуса.

— Струва ми се, че Афра е права! — намеси се командирът. — Всички тези предполагаеми атмосфери са извънредно голяма рядкост в сравнение с нашата стандартна атмосфера от най-разпространените в космоса елементи. Това не е случайно!

— Не е случайно — съгласи се Яс Тин. — Но случайностите в безкрайния космос не са малко. Да вземем нашата „стандартна“ Земя. На нея, а и на нейните съседи — Луната, Марс, Венера — има много алуминий, който е изобщо рядък във вселената.

— И все пак да се намерят повторения на тези случайности в същата безкрайност е въпрос на десетки, ако не и на стотици хилядолетия — мрачно каза Мут Анг. — Дори с пулсационни звездолети. Ако те търсят отдавна, аз ги разбирам много добре!

— Колко е хубаво, че нашата атмосфера се състои от най-обикновените елементи на вселената и че ни предстои среща с огромно множество също такива планети! — каза Афра.

— А за пръв път се срещнахме със съвсем друга! — обади се Тей.

Афра пламна и вече се готвеше да възрази, когато се появи химикът на кораба и докладва, че прозрачният щит е готов.

— Но ние можем да влезем в техния звездолет просто със скафандрите, нали? — осведоми се Яс Тин.

— И те в нашия. Навярно ще има не една размяна на посещения, но първите познанства ще започнем от разстояние — отговори командирът.

Звездоплавателите закрепиха прозрачната стена в края на съединителната галерия, а белите фигури отсреща почнаха същата работа в своята галерия. След това те се срещнаха в пустотата, помагайки си взаимно при закрепянето на свързващата рамка. Поглаждането по ръкава на скафандъра или по рамото — жест на нежност и дружба — беше еднакво разбираемо за едните и за другите.

Приближавайки застрашително рогообразните израстъци на раковините на главите си, чуждите се опитваха да разгледат лицата на хората през полупрозрачните шлемове. Но докато главите на хората се виждаха сравнително ясно, слабо изпъкналите предни щитове на шлемовете на чуждите, скрити под шипестите навеси на раковините, оставаха непроницаеми за земните очи. Само със своя безпогрешен човешки усет хората чувствуваха, че от тази тъмнина ги гледат напрегнато и доброжелателно внимателни очи.

На поканата да влязат в „Телур“ белите фигури отговориха с отрицателни жестове. Един от тях докосна своя скафандър и след това бързо разпери ръце, сякаш разпилявайки нещо.

— Боят се за скафандрите в кислородната атмосфера — досети се Тей.

— И те като нас искат да започнем със среща в галерията — каза командирът.

Двата звездолета — снежнобелият и метално-огледалният — образуваха сега едно цяло, увиснало неподвижно в безкрайността на космоса. „Телур“ включи мощните нагреватели и екипажът му можа да влезе в съединителната галерия в обикновени работни костюми — плътно прилягащи сини комбинезони от изкуствена вълна.

В чуждата половина на галерията пламна синкаво осветление, което приличаше на сиянието на планинските върхове на Земята. Прозрачните прегради между двете различно осветени камери изглеждаха аквамаринови, сякаш бяха от застинала чиста морска вода.

Настъпилата тишина се нарушаваше само от ускореното дишане на развълнуваните хора. Тей Ерон докосна с лакът рамото на Афра и почувствува, че младата жена цяла трепери. Помощник-командирът здраво я притисна до себе си и тя му отговори с бърз поглед, изпълнен с благодарност.

В другия край на съединителната галерия се показва група от осем чужди... Чужди ли? Хората не повярваха на очите си. Дълбоко в душата си всеки бе очаквал нещо необикновено, невиджано. Пълното сходство на чуждите с хората от Земята приличаше на чудо. Но това беше само на пръв поглед. Колкото по-дълго се взираха хората, толкова повече различия намираха в това, което не беше скрито под тъмната

дреха — къси широки сака и дълги панталони, които напомняха старинните дрехи на Земята.

Синкавата светлина угасна — бяха включили земното осветление. Прозрачните прегради загубиха зеления си цвят и станаха бели, почти невидими. Зад тази едва забележима стена стояха хора. Кой можеше да повярва, че те дишат най-отровния за Земята газ и се къпят в море от разяждащата всичко флуороводородна киселина. Телата им имаха пропорционални форми, ръстът отговаряше на средния човешки ръст. Цветът на кожата беше странен, чугуеносив със сребрист оттенък и със скрит кървавочервен отблясък, какъвто има полираната червена желязна руда — хематитът. Сивият тон на този минерал беше еднакъв с кожата на обитателите на флуорната планета.

Кръглите глави бяха покрити с гъсти синкавочерни коси... Но най-забележителната особеност на техните лица бяха очите. Невероятно големи и удължени, те запълваха цялото лице, а краищата им бяха леко дръпнати към слепите очи, над равнището на очите на земните хора. Бялото на очите им, което у тях имаше синкав цвят, изглеждаше непропорционално удължено в сравнение с черния ирис и зениците.

Съобразно с размерите и положението на очите правите и ясно очертани, много черни вежди се съединяваха с косите високо на слепоочията и почти се ключваха в средата, образувайки широк тъп ъгъл. Косите над челото се спускаха към слепите очи, образувайки също такава ясно очертана и права линия, съвсем симетрична на веждите. Поради това челото имаше очертание на хоризонтално изтеглен ромб. Носът, къс и леко издаден, имаше отворени отдолу ноздри, като у земните хора. Малката уста с виолетови устни разкриваше правилен ред зъби със също такъв чист небесен цвят, както и бялото на очите. Горната половина на лицето изглеждаше много широка, а към брадичката то силно се стесняваше с леки ъгловати очертания. Формата на ушите не можеше да се види, защото косите на всички бяха прибрани с три златисти шнура.

Между тях имаше жени и мъже. Жените се познаваха по източените шии, по закръглените очертания на лицата и по много пищните, късо подстригани коси. Мъжете бяха по-високи, с помасивни тела, с по-широки бради — общо взето, притежаваха същите белези, по които се различаваха двата пола на Земята.

На Афра се стори, че ръцете им имат само по четири пръста. Пръстите на хората от флуорната планета сякаш нямаха стави: те се свиваха плавно, без да образуват ъгловати издатини.

Краката не можеха да се видят: стъпалата им потъваха в меката настилка на пода. При естествената за земните очи светлина дрехите им имаха тъмночервен, почти кафяв цвят.

Колкото повече се вираха звездоплавателите от Земята, толкова по-малко странен им изглеждаше външният вид на обитателите на флуорната планета. Нещо повече, те почваха да разбират своеобразната им екзотична красота. Най-характерната им черта бяха големите очи, които гледаха хората съсредоточено и ласкаво, излъчвайки топлотата на мъдростта и дружелюбието.

— Какви очи! — не издържа Афра. — С такива очи по-лесно можеш да станеш човек, отколкото с нашите, макар че и нашите са прекрасни!

— Защо? — прошепна Тей.

— Колкото по-големи са очите, толкова по-голямо е количеството на елементите на ретината, толкова повече подробности от околния свят могат да доловят те.

Тей кимна в знак, че е разбрал.

Един от хората от флуорната планета излезе напред и направи жест на покана. Веднага земното осветление в тяхната половина на галерията угасна.

— Ах! — тъжно извика Мут Анг. — Аз не предвидих!

— Аз се погрижих за това — спокойно се обади Кари, изключи нормалното осветление и запали две силни лампи с филтри четиристотин и тридесет.

— Ние изглеждаме като мъртъвци — с огорчение каза Тайна, — зле изглеждат хората на такава светлина!

— Вашите опасения са напразни — каза Мут Анг. — Техният спектър на най-добра видимост е във виолетовия сектор, може би в ултравиолетовия. Това предполага, че те виждат много повече нюанси, отколкото ние, но не мога да си представя как изглеждаме.

— Може би ще им се сторим много по-жълти, отколкото сме в действителност — каза, като помисли малко, Тей.

— И това е много по-добре, отколкото синкавият мъртвешки цвят. Погледнете само наоколо! — не спираше Тайна.

Хората направиха няколко снимки и изнесоха в малкия шлюз обертонния звучател, който работеше с осмиеви кристали. Другите го повдигнаха и го поставиха на един триножник. Кари насочи към антената с форма на чаша малък сноп радиовълни. Във флуорната атмосфера на звездолета прозвучаха говор и музика от Земята. По същия път бе предаден уред за анализиране на въздуха, който даде възможност да се установи температурата, налягането и съставът на атмосферата на непознатата планета. Както и трябваше да се очаква, вътрешната температура на белия звездолет се оказа по-ниска от земната и не надвишаваше седем градуса. Атмосферното налягане беше по-голямо от земното, а силата на тежестта — почти еднаква.

— Те самите навярно са по-топли — каза Афра, — както ние сме по-топли от нашата нормална двадесетградусова температура. Мисля, че температурата на тяхното тяло е около четиринадесет наши градуса.

Другите предадоха своите уреди в два мрежести сандъка, чието предназначение не можеше да се разбере.

От единия сандък се раздадоха високи, прекъслечни, чисти звукове, които сякаш се губеха в далечината. Хората от Земята разбраха, че обитателите на флуорната планета чуват по-високи тонове от тях. Ако техният слух по диапазон беше приблизително еднакъв със земния, те нямаше да могат да чуват част от ниските тонове на човешкия говор и музика. Другите отново запалиха земното осветление, а хората включиха синкавата светлина. До прозрачната стена се приближиха двама — мъж и жена. Те спокойно свалиха своите тъмnochервени дрехи и застанаха неподвижно, хванати за ръце, след това почнаха бавно да се обръщат, давайки възможност на хората от Земята да разгледат телата им, които се оказаха по-сходни със земните, отколкото лицата им. Хармоничната пропорционалност на фигурите на флуорните хора напълно отговаряше на земните понятия за красота. Малко по-резките преходи в очертанията, леката острота на всички линии на вдлъбнатините и издатините създаваха впечатление за известна ъгловатост, по-точно, за по-голяма релефност на техните тела. Навярно впечатлението се засилваше от сивия цвят на кожата, който бе по-тъмен в гънките и вдлъбнатините.

Главите им стояха красиво и гордо върху дълги шии; мъжът имаше широки рамена на човек, който работи и се бори, а широките бедра на жената — майка — ни най-малко не отслабваха

впечатлението за интелектуалната сила на представителите на неизвестната планета.

Когато двамата отстъпиха с познатия жест на покана и загасиха жълтата земна светлина, хората от Земята вече не се колебаеха.

По молба на командира пред прозрачната преграда застанаха, хванати за ръце, Тей Ерон и Афра Деви. Въпреки неземното осветление, което придаваше на телата на хората студения отблясък на синкав мрамор, всички звездоплаватели ахнаха от възхищение — толкова очевидна беше красотата на техните другари. Това разбраха и другите. Смътно виждащи се в неосветената галерия, те почнаха да си разменят погледи и непонятни жестове.

Афра и Тей стояха гордо и открито, изпълнени с онзи нервен подем, който идва в моменти на изпълнение на трудни и рисковани задачи. Най-после хората от флуорната планета свършиха снимките и запалиха своето осветление.

— Сега не се съмнявам, че те познават любовта — каза Тайна, — истинската, прекрасната и велика човешка любов... щом техните мъже и жени са толкова красиви и умни!

— Вие сте напълно права, Тайна, и това е толкова по-радостно, защото те ще ни разберат във всичко — каза Мут Анг.

— Да! Вижте Кари! Кари, не се влюбвайте в девойка от флуорната планета, това ще бъде катастрофа за вас.

Звездоплавателят се съвзе от транса и отмести погледа си, прикован към обитателите на белия звездолет.

— А бих могъл! — тъжно се усмихна той. — Бих могъл въпреки цялата разлика между нашите тела, въпреки чудовищната отдалеченост на нашите планети. Сега разбрах цялото могъщество и сила на човешката любов.

През това време другите бяха поставили на преден план зелен екран. На него почнаха да се движат малки фигурки. Те вървяха в процесия, изкачвайки се по стръмен склон, и носеха някакви големи предмети. След като се изкачеше на плоския връх, всяка фигура хвърляше своя товар и падаше ничком. Напомняща земна мултипликация, картината говореше за умора, желание за отдих. Хората от Земята също почувствуваха колко са уморени от напрегнатото многочасово очакване и първите впечатления от срещата. Жителите на флуорната планета очевидно се бяха надявали да срещнат

други хора и се бяха подготвили за тази среща, като бяха създали например подобни „разговорни“ филми.

Екипажът на „Телур“, който не беше готов за такава среща, излезе с чест от затруднението. До преградката бе приближен екран за бързи скици и художникът на „Телур“ Яс Тин почна да нахвърля последователно серия от рисунки. Отначало той нарисува също такива уморени човечета, след това голямо лице с такъв явно въпросителен израз, че сред другите настана оживление, както при появяването на Тей Ерон и Афра Деви. След това художникът нарисува Земята, обикаляща около Слънцето по орбита, раздели орбитата на двадесет и четири части и зачерни едната ѝ половина. Обитателите на флуорната планета скоро отговориха с подобна схема. От едната и от другата страна се включваха метрономи, които помагаша да се установи продължителността на малките деления на времето, а след това да се изчислят и големите. Звездоплавателите узнаха, че флуорната планета прави една обиколка около оста си за четиринадесет земни часа и обикаля около синкавото си слънце за деветстотин денонощия. Предложеното време за почивка се равняваше на пет земни часа.

Замаяни, хората се разотидоха от съединителната галерия. Светлините в нея угаснаха, загасна и външното осветление на корабите. Двата тъмни звездолета висяха неподвижно един до друг, сякаш всичко живо в тях беше загинало, замръзнало в чудовищния студ и дълбокия мрак на пространството.

Но вътре в корабите животът, пламенен, устремен към знанието, продължаваше своя ход. Безкрайно изобретателният човешки мозък търсеше нови начини, за да предаде на братята по мисъл, родени на планетите от далечни системи, знанията и надеждите, лелеяни и постигнати с хилядолетен безмерен труд, опасности и страдания. Знания, които бяха освободили човека отначало от властта на дивата природа, след това от произвола на дивия обществен строй, болестите и преждевременната старост и бяха го издигнали в безкрайните висоти на космоса.

Втората среща в галерията започна с показването на звездни карти. И за хората от Земята, и за обитателите на флуорната планета бяха съвсем неизвестни картите на съзвездията, покрай които минаваше пътят на корабите. (Едва на Земята астрономите успяха да установят точното положение на синкавото светило — то се намираще

в малък звезден облак на Млечния път, около звездата Тау от Змиеносеца.) Пътят на чуждия звездолет беше към едно звездно натрупване в северния край на Змиеносеца и се бе пресякъл с курса на „Телур“, когато той бе достигнал южните граници на съзвездие Херкулес.

В галерията на чуждите се издигна някаква решетка от пластинки от червен метал, висока колкото човешки ръст. Зад нея се завъртя нещо, което се виждаше в пролуките между пластинките. Внезапно всички се отместиха, обърнаха се и изчезнаха. На мястото на решетката се появи огромно празно пространство, в което някъде далеко се носеха ослепително сините спътници и флуорната планета. Бавно се приближаваше и тя самата. Широк син пояс от непроницаеми облаци обвиваше екватора ѝ. На полюсите и в околполярните зони планетата сияеше със сивочервени отблясъци, а умерените зони с извънредно ярката си белота приличаха на обвивката на чуждия звездолет. Тук, през слабо наситената с пари атмосфера, смътно се долавяха контурите на моретата, континентите и планините, които се редуваха на неправилни вертикални ивици. Планетата беше по-голяма от Земята. Бързото ѝ въртене възбуждаше около нея мощно електрическо поле. В областта на екватора лилавото сияние пронизваше дълбоко мрака на околното пространство.

Със затаен дъх часове наред седяха хората пред прозрачната стена, зад която неизвестно устройство продължаваше да разгръща с потресаваща реалност картините от флуорната планета. Земните хора видяха лилавите вълни на океана от флуорист водород, които миеха брегове с черни пясъци, червени скали и склонове на насечени планини, които излъчваха синкаво лунно сияние. По-близо до полюсите въздухът синееше все повече, по-дълбока и по-ярка ставаше тъмносинята светлина на виолетовата звезда, около която бързо се носеше флуорната планета.

Планините се издигаха като заоблени куполи, валове, плоски възвишения с ярък опалов блясък. Синкав здрач изпълваше дълбоките долини, които се простираха от полярните планини към назъбената ивица на южните морета. Над големите заливи се издигаше полупрозрачно покривало от синкави облаци. Гигантски постройки от червен метал и някакви тревистозелени камъни се извисяваха по бреговете на моретата и в безкрайно дълги върволици се простираха

по вертикалните долини към полюсите. Тези исполински маси от постройки, които се виждаха от грамадна височина, бяха разделени от широки ивици гъста растителност със зеленикавосинкави листа или от плоските куполи на планините, които излъчваха някакво сияние като опалите или лунните камъни на Земята. Кръглите ледени масиви от замръзнал флуорист водород на полюсите изглеждаха като скъпоценни сапфири.

Сините, синкавите, лазурните и лилавите тонове преобладаваха навсякъде. Самият въздух бе сякаш пронизан от синкаво сияние като слаб разреждане в газова тръба. Светът на чуждата планета изглеждаше студен и безстрастен, като видение в кристал — ясно, далечно и призрачно. Свят, в който не се чувствуваше топлина, галещото разнообразие на червените, оранжевите и жълтите цветове на Земята.

Вериги от градове се виждаха и в двете полукълба на планетата, в зоните, които отговаряха на полярната и умерената зона на Земята. Към екватора планините ставаха по-остри и по-мрачни. Назъбени върхове стърчаха над мътната от пари повърхност на морето, планинските хребети се простираха по посока на паралелите, ограждайки тропическите области на флуорната планета.

Над тях се дигаха на кълба плътни маси от сини пари: от нагриването на синкавата звезда лесно изпаряващият се флуорист водород насищаше атмосферата, движеше се като огромна облачна стена към умерените зони, сгъстяваше се и на вълни се изливаше обратно в топлата екваториална зона. Бентове, достойни за гиганти, обуздаваха стремителността на тези водни маси, които бяха затворени в арки и тръби и служеха за източник на енергия за силовите станции на планетата.

С нетърпим блясък светеха полета от огромни кристали кварц — очевидно силицият играеше ролята на нашата сол във водите на флуористоводородното море.

Градовете на екрана се очертаваха по-ясно. Техните контури рязко се открояваха в студената синкава светлина. Навсякъде, докъдето поглед стигаше, цялата площ на обитаемите зони на планетата с изключение на тайнствената екваториална област, потънала в синкавомлечни пари, беше облагородена, изменена, подобрена от ръцете на творческата мисъл на човека. Много повече променена от

Земята, където огромните площи на резерватите, древните развалини или изоставените мини все още бяха непокътнати.

Трудът на милиарди хора от безброй поколения се издигаше над планините, изпълваше цялата повърхност на флуорната планета. Животът властвуваше над стихииите на бурните води и гъстата атмосфера, пронизана от убийствено силните лъчи на синкавата звезда и от безкрайно мощните електрически заряди.

Хората от Земята гледаха, без да откъсват очи, и съзнанието им сякаш се раздвояваше: в същото време в паметта им изплува образът на родната планета. Но не както си представяха родината техните прадеди — в зависимост от мястото, където са се родили и живели: било просторни равни полета и влажни гори, било каменисти тъжни планини, било радостно огрени от топлото слънце брегове на прозрачни морета. Цялата Земя с разнообразието на своите климатични зони — на студените, умерените и топлите страни — минаваше пред мисления поглед на всеки звездоплавател. Безкрайно прекрасни бяха и сребристите степи — областите на волния вятър, и могъщите гори от тъмни ели и кедри, бели брези, крилати палми и гигантски синкави евкалиптуси. Мъглявите брегове на северните страни с маси от обрасли с мъх скали и белотата на кораловите рифове в синкавото сияние на тропическите морета. Властно студеният, пронизващ блясък на снежните хребети и призрачната, трептяща мъгла на пустините. Реките — величави, бавни и широки или бясно носещи се като табуни бели коне по големите камъни на клисурите. Богатството на багрите, разнообразието на цветовете, синьото земно небе с облаци като бели птици, слънчевият зной и навъсеното дъждовно време, вечната смяна на годишните времена. И сред цялото това богатство на природата — още по-великото разнообразие на хора, на красота, на стремежи, дела, мечти, легенди, скърби и радости, песни и танци, сълзи и печал...

Те виждаха могъществото на осмисления труд, който поразяваше със своята изобретателност, изкуство, фантазия и прекрасна форма навсякъде — в строежите, заводите, машините, корабите.

Може би обитателите на флуорната планета виждат със своите големи очи много повече от хората в студените синкави багри на своята планета, а в преобразуването на монотонната природа те може би са отишли по-далеко от нас, децата на Земята? Назряваше

догадката: ние, създанията на кислородна атмосфера, стотици хиляди пъти по-обичайна за космоса, намерихме и ще намерим още огромно количество подходящи за живот условия, ще намерим, ще срещнем, ще се съединим с братя, с хора от други планети. А те, създанията на редкия флуор, с техните необикновени флуористи белтъци и кости, с кръв със сини телца, поглъщащи флуора, както нашите червени телца — кислорода?

Тези хора са затворени в ограниченото пространство на своята планета. Навярно те отдавна вече търсят себеподобни или поне планети с подходяща за тях флуорна атмосфера. Но как да намерят в бездните на вселената тъй редките бисери, как да стигнат до тях през хиляди светлинни години? Толкова близко и понятно е тяхното отчаяние, огромното разочарование при срещата с кислородни хора, и то, изглежда, не е първото.

В галерията на белия звездолет ландшафтите на флуорната планета се смениха с колосални сгради. Наклоните на вдадените навътре стени напомняха на тибетската архитектура. Никъде нямаше прави ъгли и хоризонтални плоскости — формите се огъваха плавно, преминавайки от вертикала към хоризонтала със спирални преходи, в далечината се появи тъмен отвор, който имаше овална форма. Когато се увеличи, стана ясно, че долната част на овала представлява спираловиден широк път, който се издига и води към здание, голямо колкото град. Над входа се виждаха синкави знаци в червени рамки, които отдалеко напомняха набръчкана водна повърхност. Входът се приближаваше. В дъното се виждаше слабо осветена грамадна зала със светещи като флуоресциращ флуорит стени.

Внезапно, без предупреждение, картината изчезна. Изумените звездоплаватели, които се бяха приготвили да видят нещо необикновено, почувствуваха буквално удар. Галерията от другата страна на прозрачната стена се освети с обикновената синкава светлина. Появиха се чуждите звездоплаватели. Този път те се движеха много бързо, с резки движения.

В този момент на екрана се появиха редица последователни картини. Те се занизаха толкова бързо, че екипажът едва можеше да ги следи. Някъде в мрака на космоса се движеше също такъв бял звездолет, какъвто висеше сега редом с „Телур“. Виждаше се как неговият централен пръстен се върти и блести, пръскайки лъчи във

всички посоки. Изведнъж пръстенът престана да се върти и корабът увисна в космическата бездна, недалеч от малка синкава звезда-джудже.

От звездолета в далечината се устремиха лъчи, които проблеснаха като чертички на екрана, в левия ъгъл на който се появи втори звездолет. Летящите чертички го достигнаха, той висеше неподвижно редом със земен кораб, в който хората познаха своя „Телур“. А белият звездолет, приел зова на своя другар, се отдели от „Телур“ и изчезна някъде в черната шир.

Мут Анг въздъхна толкова силно, че подчинените му се обърнаха към него с ням въпрос.

— Да! Те скоро ще заминат. Някъде много далеко се е движел втори техен кораб. По някакъв начин те са поддържали връзка, макар че аз не мога да си представя как е възможно това при неизмеримата бездна, която разделя корабите. Сега нещо се е случило с втория звездолет, неговият зов е достигнал до нашите чужди... по-точно, нашите приятели.

— Може би той не е повреден, а е намерил нещо важно? — тихо попита Тайна.

— Може би. Както и да е, те заминават. Трябва да бързаме с всички сили, за да успеем да пресметнем, да запишем колкото може повече сведения. И главното — картите, техния курс, техните срещи... Не се съмнявам, че те са имали срещи с други кислородни хора.

От разговорите с чуждите звездоплаватели стана ясно, че те могат да останат още едно земно денонощие. Поддържани със специални лекарства, хората работеха като бесни и не отстъпваха по неизчерпаемата си енергия на бързите сиви жители на флуорната планета.

Преснемаха се учебници с картини и думи, веднага се записваше звученето на чуждия език. Предаваха се колекции с минерали, води и газове в устойчиви прозрачни съдове. Химиците на двете планети се стараеха да разберат значението на символите, които изразяваха състава на живите и неживите същества. Бледна от умора, Афра стоеше пред диаграмите на физиологическите процеси, генетичните схеми и формули и схемата на ембрионалните стадии в развитието на организма на обитателите от флуорната планета. Безкрайните молекулни вериги на устойчивите на флуор белтъци изумително

приличаха на земните белтъчни молекули: същите филтри на енергията, същите бариери, възникнали в борбата на живата материя с ентропията.

Минаха двадесет часа. В галерията се появиха Тей и Кари; полумъртви от умора, те носеха ленти със звездните карти, които отразяваха целия път на „Телур“ от Слънцето до мястото на срещата. Чуждите звездоплаватели забързаха още повече. Фотомагнитните ленти на запаметяващите машини на хората от Земята записваха разположението на непознатите звезди, означените с неизвестни знаци разстояния, астрофизическите данни, пресичащите се в сложен зигзаг пътища на двата бели кораба. Всичко това трябваше да бъде дешифрирано по-късно по предварително приготвените от чуждите звездоплаватели обяснителни таблици.

И на края хората не можаха да сдържат радостните си възклицания. Отначало около една, след това около втора, трета, четвърта, пета звезда на екрана се появиха увеличени кръгове, в които се завъртяха планети.

Изображението на тромав, тумбест звездолет се смени с цяло ято други, по-изящни кораби. На спуснатите под корпусите им овални платформи стояха в своите скафандри същества — истински хора. Знакът на атома с осем електрона — кислородния — увенчаваше изображението на планетите и корабите, но звездолетите на схемата бяха свързани само с две от изобразените планети: едната — разположена близо до голямо червено слънце; другата — въртяща се около ярка златиста звезда от спектралния клас Еф. Очевидно животът на планетите на другите три звезди, също кислороден, не беше достигнал още високо равнище, което позволяваше излизане в космоса, или там още нямаше мислещи същества.

Хората от Земята не успяха да си изяснят това, но те разполагаха с безценни сведения за пътищата, които водеха към тези населени светове, отдалечени на много стотици парсека от мястото на срещата със звездолетите.

Настъпи време за раздяла.

Екипажите на двата звездолета се строиха един пред друг от двете страни на прозрачната стена: бледобронзовите хора от Земята и

сивокожите хора от флуорната планета, чието име остана неизвестно за земните звездоплаватели. Те си разменяха ласкави и печални жестове, усмивки и взаимно понятните погледи на техните умни, внимателни очи.

Неизпитвана, силна тъга обзе хората от „Телур“. Дори отлитането от родната земя, на която щяха да се върнат след седем века, не беше предизвикало чувството за такава болезнено безвъзвратна загуба. Не можеха да се примирят със съзнанието, че още няколко минути — и тези красиви, странни и добри хора ще изчезнат завинаги в космическите бездни, търсейки безнадеждно близък по природа мислещ живот.

Може би едва сега звездоплавателите разбраха напълно, с цялото си същество, че най-важното във всички търсения, стремежи, мечти и борби е човекът. За всяка цивилизация, за всяка звезда, за цялата Галактика и за цялата безкрайна вселена главното е човекът, неговият ум, чувства, сила, красота, неговият живот!

Щастието, запазването и развитието на човека е главната задача на необятното бъдеще след победата над Сърцето на змията, след безумната, невежествена и злобна разточителност на жизнената енергия в ниско организирани човешки същества.

Човекът е единствената сила в космоса, способна да действа разумно и преодолявайки най-чудовищни препятствия, да върви към целесъобразно и всестранно преустройство на света, т.е. към красотата на осмислен и могъщ живот, изпълнен с щедри и ярки чувства.

Командирът на белия звездолет направи някакъв знак. Младата жена, която бе демонстрирала красотата на обитателите на флуорната планета, веднага се устреми натам, където стоеше Афра. С широко разтворени ръце тя се притисна до преградата в стремеж да прегърне прекрасната жена на Земята. Без да забелязва течачите по страните ѝ сълзи, Афра се прилепи до прозрачната стена като удряща се о стъкло пленена птица. Светлината в галерията на белия звездолет угасна и почернялото стъкло се превърна в бездна, в която потънаха всички пориви на земните хора.

Мут Анг нареди да се включи земното осветление, но галерията от другата страна на преградата се оказа празна.

— Външната група да облече скафандрите за отделяне на галерията! — властно наруши тъжното мълчание гласът на Мут Анг.

— Механиците — при двигателите, астронавигаторът — в командния пост! Всички да се приготвят за отлитане!

Хората напуснаха галерията, отнасяйки уредите. Само Афра, осветена от мъждивата светлина от отворения бордов люк, стоеше неподвижно, сякаш скована от вледеняващия студ на междузвездните пространства.

— Афра, затваряме люка! — извика ѝ Тей Ерон някъде от вътрешността на кораба. — Искаме да наблюдаваме тяхното отлитане.

Младата жена изведнъж дойде на себе си и с вик: „Чакайте! Тей, чакайте!“ се затича към командира. Учуденият помощник стоеше в недоумение, но Афра се върна много бързо. Заедно с нея тичаше Мут Анг.

— Тей, прожектора в галерията! Извикайте техниците, поставете екрана обратно! — разпореждаше се тичешком командирът.

Хората забързаха като при авария. Силен лъч прониза галерията и замига на същите интервали, както лъчът на локатора на „Телур“ в първия момент на срещата на корабите. Прекъсвайки работата си, звездоплавателите от белия звездолет се появиха в галерията. Хората от „Телур“ запалиха синкавата светлина 430. Треперещата Афра се наведе над чертожната дъска, която отразяваше на екрана нахвърляните от нея скици. Двойните спирални вериги на механизмите на наследствеността трябваше да бъдат, общо взето, еднакви у земните и флуорните хора. След като ги изобрази, Афра начерта диаграмата на обмяната на веществата в човешкия организъм, свеждаща се до еднакво превръщане на лъчистата енергия на звездните светила, добита чрез растенията. Младата жена погледна неподвижните сиви фигури и зачеркна атома на флуора с неговите девет електрона, като постави на неговото място кислородния атом.

Сивите фигури трепнаха. Командирът излезе напред и доближи лицето си до прозрачната преграда, взирайки се с огромните си очи в разкривените чертежи на Афра. И изведнъж вдигна над челото си събраните си ръце и ниско се поклони пред жената от Земята.

Те бяха разбрали това, което в последния момент на раздялата бе проблеснало в мозъка на Афра и което тя в своята скръб от раздялата се бе осмелила да изкаже. Афра мислеше за изменение, за дръзко заменяне на химическите превръщания, които привеждаха в действие целия извънредно сложен организъм на човека. Чрез въздействие

върху механизма на наследствеността да се замени флуорната обмяна на веществата с кислородна! Да се запазят всички особености, цялата наследственост на флуорните хора, но да се накарат телата им да работят върху друга енергетична основа. Тази гигантска задача беше още толкова далеко от възможността да бъде осъществена, че дори седемте века на раздяла със Земята, векове на непрекъснато увеличаване на научните достижения, едва ли щяха да приближат много нейното разрешение.

Но колко много, безкрайно много могат да направят обединените усилия на двете планети! А ако към тях се присъединят и други мислещи събратья... флуорното човечество няма да мине като сянка, изчезнала безследно в глъбините на вселената.

Когато хората от различните планети на неизброимите системи и галактики неизбежно се съединят в космоса, сивокожите обитатели на флуорната планета може би няма да бъдат изключени поради извънредно редкия случай на строежа на техните тела.

Може би скръбта от неизбежната раздяла и загуба беше преувеличена? Недостъпно далечни по строежа на своите планети и тела, флуорните хора и хората от Земята си приличаха по своя живот и бяха съвсем близки по разум и чувства за Афра, която гледаше големите очи на командира на белия звездолет; като че ли всичко това тя бе прочела в тях. Или то беше само отражение на собствените ѝ мисли?

Но хората от флуорната планета, изглежда, също вярваха в силата на човешкия разум, която беше присъща на хората от Земята. Ето защо дори плахата искрица от надежда, изказана от жената-биолог, значеше толкова много за тях, че техните приветствени жестове вече не приличаха на сбогуване, а ясно говореха за бъдещи срещи.

Двата звездолета се отдалечаваха бавно, за да не се повредят от силата на своите спомагателни двигатели. Белият кораб се скри една минута по-рано зад ослепителен пламък и когато той угасна, остана само космическият мрак.

Тогава и „Телур“, предпазливо набирайки скорост, влезе в пулсация, която служеше един вид като мост, съкращаващ необозримо дългите междузвездни пътища. Надеждно скрити в защитните

облекла, хората вече не виждаха как се съкращаваха летящите насреща им светлинни кванти и как далечните звезди напред синееха и ставаха все по-виолетови. След това звездолетът потъна в непрогледния мрак на нулевото пространство, отвъд който цъфтеше и ги очакваше кипящият живот на Земята.

---

[1] Парсек — единица за измерване на звездните разстояния: 3,26 светлинни години. Б.а. ↑

[2] Закон за усреднението — математически израз, в който крайните резултати от изчисленията се обозначават с някакво средно число. Крайните най-големи и крайните най-малки величини се изоставят. Б.а. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.